

**3 ° Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συνέδριο
για την Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής Κακοποίησης
16 – 18 Μαρτίου 2007, Αθήνα**

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΒΙΑΣ ΜΕ ΘΥΜΑΤΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ.

Φωτεινή Α. Μηλιώνη, Ειδ.Επιστ. Νομικής Αθηνών.
fmilioni@law.uoa.gr

Με αφορμή τα τελευταία γεγονότα κακοποίησης ανηλίκων που έχουν δει το φως της δημοσιότητας τα οποία μας έχουν αγγίξει και μας απασχολούν θα ήθελα να σχολιάσω μαζί σας το ρόλο των εκπαιδευτικών στην πρόληψη και αντιμετώπιση περιστατικών βίας με θύματα ανήλικους μαθητές.

Από τα ερευνητικά δεδομένα προκύπτει ότι η αποκάλυψη περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας γίνεται σε μία πληθώρα υποθέσεων από το δάσκαλο ή τον καθηγητή. Ο εκπαιδευτικός άλλοτε αποκαλύπτει προβλήματα που αφορούν το μαθητή παρατηρώντας τη διαφορετικότητα της συμπεριφοράς του, την αλλαγή των συνθηκών του αλλά και την επίδοσή του άλλοτε δε γίνεται μάρτυρας περιστατικών όπου οι ανήλικοι μαθητές συμμετέχουν είτε ως δράστες είτε ως θύματα. Απέναντι σε όλα αυτά η εκπαιδευτική κοινότητα εμφανίζεται μάλλον έκπληκτη. Παρά τις φιλότιμες προσπάθειές της δυσκολεύεται να διαχειριστεί περιστατικά βίας που αφορούν τους ανήλικους.

Με αφορμή το νέο νόμο (3500/2006) «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας» ο οποίος έχει ανοίξει την προβληματική για το ρόλο των εκπαιδευτικών απέναντι στα προβλήματα των μαθητών προβλέποντας ιδιαίτερες ρυθμίσεις για τον εκπαιδευτικό που αντιλαμβάνεται ή πληροφορείται έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας κατά μαθητή θα συζητήσουμε την τρέχουσα πραγματικότητα, το ρόλο του εκπαιδευτικού αλλά και τις δυνατότητες ενίσχυσής του μέσα από πολιτικές και προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Γιατί το σχολείο μας αποτελεί ήδη μοχλό πρόληψης βίαιων συμπεριφορών κατά των ανηλίκων αλλά μπορεί στο μέλλον να λειτουργήσει και ως κυματοθραύστης ανάλογων συμπεριφορών.

BULLYING: ΤΟ «ΠΡΩΤΟ ΒΗΜΑ» ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

Φώτης Σπυρόπουλος

Ασκούμενος δικηγόρος (ΔΣΑ), Φοιτητής Μεταπτυχιακού Π.Σ. Ποινικών Επιστημών Παν/μίου Αθηνών, Φοιτητής Διεθνών & Ευρωπαϊκών Οικονομικών & Πολιτικών Σπουδών ΠΑ. ΜΑΚ.,

*Αρχισυντάκτης "the art of crime" www.theartofcrime.gr (ηλεκτρονικό περιοδικό Εργαστηρίου Ποινικών & Εγκληματολογικών Ερευνών Ε.Κ.Π.Α.),
fspyropoulos@gmail.com , 6944246650*

Bullying: ο «τεχνικός» αυτός –ουσιαστικά- όρος εισχώρησε στην ελληνική πραγματικότητα πριν περίπου 8 μήνες εξαιτίας τραγικών, δυστυχώς, γεγονότων. Η εξαφάνιση του Άλεξ Μεσχισβίλι στη Βέροια μα και ο βιασμός μιας μαθήτριας από συμμαθητές της σε λύκειο της Αμαρύνθου Ευβοίας (λαμβάνομένων υπόψιν και των ατέρμονων συζητήσεων που ακολούθησαν επ'αυτών) καθιστούν τη συζήτηση για το φαινόμενο του bullying πιο επίκαιρη παρά ποτε...

Η εν λόγω εισήγηση παρουσιάζει τις σύγχρονες επιστημονικές προσεγγίσεις παραβατικών συμπεριφορών των ανηλίκων οι οποίες τις περισσότερες φορές ακροβατούν μεταξύ αντικομφορμισμού και ποινικώς κολάσιμων συμπεριφορών. Θα

δοθούν ο ορισμός, οι μορφές, η διαφορετική αντιμετώπιση του φαινομένου από αγόρια και κορίτσια και στατιστικά στοιχεία από έρευνες προς κατάδειξιν των διαστάσεων του προβλήματος. Μεγάλο μέρος της παρουσίασης αφιερώνεται στην ανάλυση του ψυχολογικού, κοινωνικού και οικογενειακού προφίλ θυτών και θυμάτων. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο της οικογένειας και στον αντίκτυπο των δυσλειτουργιών αυτής σε θύτες και θύματα.

Το σημαντικότερο όλων των συνεπειών που ακολούθως αναφέρονται είναι το γεγονός ότι το φαινόμενο του bullying μπορεί να αποτελέσει συνέπεια μα και πρόδρομο άλλων παραβατικών συμπεριφορών. Το αποτέλεσμα έρευνας σύμφωνα με το οποίο το 35-40% των αγοριών που ήταν bullies στο Γυμνάσιο είχαν 3 και πλέον καταδίκες από την ηλικία των 24 μας ορίζει, αδιαμφισβήτητα, την πρόληψη ως μονόδρομο. Γι'αυτόν τον λόγο στο εξωτερικό, ήδη από τη δεκαετία του '80, έχουν υιοθετηθεί κυρίως σε επίπεδο σχολείου προγράμματα πρόληψης του bullying καθότι από αυτές τις συμπεριφορές επηρεάζεται άμεσα και το περιβάλλον του σχολείου. Εκεί ο ρόλος των εκπαιδευτικών εμφανίζεται ενισχυμένος και καίριος: σε αυτούς, ουσιαστικά, ανατίθεται ο χειρισμός του προβλήματος και η «διαμεσολάβηση» μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων. Παρουσιάζεται, λοιπόν, αναλυτικά, το πιο γνωστό – και όπως φαίνεται αποτελεσματικό – πρόγραμμα πρόληψης του bullying – αυτό του Καθηγητή Dan Olweus – με διεξοδική αναφορά του ρόλου των εκπαιδευτικών σε αυτό.

Φανερό, επομένως, είναι – και σ'αυτό στοχεύει η παρούσα εισήγηση να αναδείξει - πως ο εκπαιδευτικός πρέπει να αντιμετωπίζεται πλέον όχι ως στείρος και αποκομμένος από το κοινωνικό γίγνεσθαι δάσκαλος μα ως παράγων στον οποίο ανατίθεται, εκτός από το σημαντικό έργο της εκπαίδευσης, και ρόλος πολέμιου της εγκληματικότητας από τις παρυφές της, και εν τέλει πραγματικού παιδαγωγού των μαθητών του μα και της κοινωνίας εν γένει.

Ο ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ (bullying) ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Μαρκουλάκη Ευτυχία,

psy1695@stud.soc.uoc.gr, 6978654753

Παπαστεφανάκης Εμμανουήλ,

psy1713@stud.soc.uoc.gr , 6932175953

Πανεπιστήμιο Κρήτης, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Τμήμα Ψυχολογίας

Με τον όρο bullying ορίζεται μια μορφή επιθετικότητας, η οποία λαμβάνει χώρα, κατά κύριο λόγο, στο σχολικό περιβάλλον και αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο το οποίο παρατηρείται σχεδόν σε όλες τις σχολικές τάξεις (Smith & Brain, 2000). Έχει στόχο την πρόκληση σωματικού ή και ψυχικού πόνου και τελικά την υποταγή (Καλαντζή-Αζίζι & Ζαφειροπούλου, 2004). Ο εκφοβισμός διακρίνεται από άλλες μορφές επιθετικότητας, πρώτον διότι το παιδί ή η ομάδα παιδιών που ασκεί τη βία είναι σωματικά ή ψυχικά πιο δυνατό από το παιδί που είναι ο αποδέκτης της και δεύτερον διότι η βία επαναλαμβάνεται πάντα εναντίον συγκεκριμένων παιδιών που αδυνατούν να προστατέψουν τον εαυτό τους και συνεπώς θεωρούνται ευάλωτα. Η εν λόγω παρουσίαση αφορά την ανασκόπηση των βιβλιογραφικών και ερευνητικών δεδομένων, που αντανάκλουν την οικουμενικότητα του φαινομένου καθώς και την διάσταση του στον ελληνικό χώρο. Πραγματεύεται τα ψυχολογικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των εκφοβιστών και των θυμάτων αλλά και της ευρύτερης σχολικής ομάδας, τα οποία διαφοροποιούνται ανάλογα με την ηλικία και το φύλο (βλ. Stassen Berger, 2006). Επιπλέον, θίγει τα συνοδά προβλήματα και τις επιπτώσεις (σε θύτες και θύματα) των επιμέρους μορφών bullying. Απώτερος στόχος τίθεται η ανάδειξη του ρόλου της οικογένειας και η διασαφήνιση των βασικών αρχών αντιμετώπισης του φαινομένου.

Ο ΒΙΑΣΜΟΣ ΩΣ ΔΗΜΟΣΙΟ ΘΕΑΜΑ: ΒΙΝΤΕΟΣΚΟΠΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΒΙΑΣΜΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Γιάννης Πανούσης, Καθηγητής Εγκληματολογίας, Τμήμα ΕΜΜΕ Πανεπιστημίου Αθηνών

Ευάγγελος Αλυγιάκης, Υπ Διδ ΕΜΜΕ Πανεπιστημίου Αθηνών
evangelos_alygizakis@hotmail.com, 2109326840, 6974952390

Τον Σεπτέμβριο του 2006 ο εισαγγελέας Πρωτοδικών Αθηνών, άσκησε ποινική δίωξη σε βάρος τριών φοιτητών για βιασμό, απόπειρα εκβίασης και παράβαση του νόμου περί προσωπικών δεδομένων. Οι κατηγορούμενοι φέρονται να έχουν βιάσει συμφοιτηριά τους, βιντεοσκοπήσει τον βιασμό με το κινητό τους τηλέφωνο και «ανεβάσει» το βίντεο στο internet για την απόσυρση του οποίου ζητούσαν χρήματα. Ένα μήνα αργότερα συνέβησαν τα γεγονότα της Αμαρύνθου κατά τα οποία μαθήτρια Λυκείου, κατηγορούμενη πλέον για απλή συνέργια σε βιασμό φερόταν να έχει καταγράψει με το κινητό της τηλέφωνο τον καταγγελλθέντα βιασμό μιας αλλοδαπής συμμαθήτριας της από τους συμμαθητές της. Τα τελευταία χρόνια ανάλογα περιστατικά έχουν καταγραφεί από τα media του εξωτερικού. Το έτος 2006 παρέδωσε τη σκυτάλη στο 2007 με το «θέαμα» από τον βιντεοσκοπημένο με κάμερα κινητού τηλεφώνου απαγχονισμό του πρώην δικτάτορα του Ιράκ Σαντάμ Χουσεΐν να κάνει το γύρω του εικονικού και πραγματικού κόσμου εγείροντας ερωτήματα για το ενδεχόμενο ενός ιστορικού αταβισμού. Εν τω μεταξύ, πρόσωπα της χρονιάς που πέρασε για το περιοδικό TIME ανακηρύχθηκαν όλοι οι ανώνυμοι χρήστες του internet ενώ για την εφημερίδα Ελευθεροτυπία «πρόσωπο» του 2006 αναφορικά με την ελληνική πραγματικότητα αναδεικνύεται το κινητό τηλέφωνο.

Η βιντεοσκόπηση με κινητά τηλέφωνα και δημοσιοποίηση από τους δράστες βίαιων πράξεων είναι ένα σύγχρονο φαινόμενο την οντολογία του οποίου θα αναζητήσει η επιστήμη. Στην παρούσα εισήγηση έχοντας ως βιβλίο αναφοράς αυτό της Tanya Horeck, θα αναζητηθούν τα πολιτισμικά στοιχεία στα οποία συνίσταται το φαινόμενο της βιντεοσκόπησης και δημοσιοποίησης βιασμών (η φαντασίωση, το μήνυμα που εκπέμπεται, το «φιλοθεάμον» κοινό ενός δημοσίου θεάματος) παράγωγο τελικά ενός πολιτισμού εξουσίας, κυριαρχίας και παρακολούθησης. Σύμφωνα με τη θεωρία, το πολιτισμικό σύστημα αξιών δημιουργεί τις φαντασιώσεις του κοινού για την ανδρική/γυναικεία φυλετική και σεξουαλική ταυτότητα. Αυτές ακολούθως εκφράζονται σε καλλιτεχνικές, πορνογραφικές ή ρεαλιστικές αναπαραστάσεις η μελέτη των οποίων μας βοηθά να κατανοήσουμε τις συλλογικές φαντασιώσεις-επιθυμίες και κατά συνέπεια τις αξίες του πολιτισμού εντός του οποίου έχουν παραχθεί.

Ακολούθως, στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστούν τα πορίσματα έρευνας που τελέστηκε από τους υπογράφοντες με αντικείμενο τις στάσεις και αντιλήψεις φοιτητών τμημάτων Νομικής και ΜΜΕ απέναντι σε αναπαραστάσεις βιασμών αλλά και στο ίδιο το εν λόγω έγκλημα. Εργαλείο της έρευνας υπήρξε ερωτηματολόγιο 36 ερωτήσεων (35 κλειστών και μίας ανοικτής απάντησης) το οποίο απαντήθηκε από 170 φοιτητές των τριών νομικών τμημάτων της χώρας και του τμήματος ΕΜΜΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών, κατά τη διάρκεια διδακτικής ώρας μαθήματος εγκληματολογικού περιεχομένου, τους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο του 2006, με την παρουσία του διδάσκοντα καθηγητή. Το πεπερασμένο των στόχων μίας επιστημονικής ανακοίνωσης αναγκαστικά περιόρισε την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος το οποίο όμως διαθέτει κατά μαχητό τεκμήριο συγκεκριμένα χαρακτηριστικά (ευαισθησία και ενδιαφέρον για εγκληματολογικά θέματα) πράγμα που πιθανότατα διασφαλίζει ως έναν βαθμό την απαιτούμενη σοβαρότητα και ειλικρίνεια που απαιτείται στην απάντηση ενός ερωτηματολογίου προκειμένου να εξαχθούν αληθή αποτελέσματα. Επομένως τα συμπεράσματα τα οποία θα προκύψουν συνιστούν

λόγω του περιορισμένου του δείγματος ενδείξεις οι οποίες θα είχε αρκετό ενδιαφέρον να διασταυρωθούν από μεγαλύτερη σε έκταση έρευνα που θα αφορά τον γενικό πληθυσμό.

Η υπόθεση εργασίας, η οποία θα ελεγχθεί με βάση το ερωτηματολόγιο, έχει ως εφαλτήριο την διαπίστωση της φεμινιστικής θεωρίας ότι η φανταστική αποδοχή μίας εικόνας βιασμού, ως προϊόν της πατριαρχικής κοινωνίας, έχει συντελέσει στην αποποίηση της υπαιτιότητας των ανδρών για τη σεξουαλική βία κατά των γυναικών, εφόσον τροφοδοτεί έναν από τους βασικούς μύθους ηθικής ουδετεροποίησης του εν λόγω εγκλήματος, αυτόν της μαζοχιστικής φύσης της γυναίκας η οποία «προκάλεσε» τον βιασμό της αφού «τα ήθελε». Υπάρχει λοιπός συσχετισμός της φανταστικής αποδοχής του βιασμού με την ηθική του ουδετεροποίησης; και αν συμβαίνει αυτό θα έπρεπε να ενοχοποιηθεί η φαντασία είτε ως ενδεικτικό προεγκληματικής επικινδυνότητας ή πιθανής μελλοντικής θυματοποίησης; Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την υπόθεση εργασίας: «Τα άτομα που δεν στιγματίζουν την φανταστική λειτουργία μίας εικόνας βιασμού σε αντίθεση με αυτά που την στιγματίζουν, τον ουδετεροποιούν ηθικά, υιοθετούν το ρόλο του κοινού σε ρεαλιστικές αναπαραστάσεις βιασμών, είναι απρόθυμα στην καταγγελία ενός εξαγγελθέντος ή σχεδιαζόμενου «διαδικτυακού» βιασμού και πρόθυμα στην διάπραξή του». Έπειτα από την επιβεβαίωση ή μη της υπόθεσης εργασίας θα επιχειρηθεί η ερμηνεία των αποτελεσμάτων και θα ακολουθήσουν στο τέλος τα συμπεράσματα της έρευνας.

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ: ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ειρήνη Φερέτη, Εγκληματολόγος – Κοινωνιολόγος, Διεύθυνση Οικογενειακών Σχέσεων, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού,

irenefereti@yahoo.gr, 6944699524

Η ενδοοικογενειακή βία σε όλες της τις μορφές είναι ένα σύνθετο φαινόμενο που οι κοινωνίες καλούνται να αντιμετωπίσουν λαμβάνοντας μια σειρά μέτρων συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής νομοθετικής αντιμετώπισης.

Ερευνητικά δεδομένα καταδεικνύουν ότι η έννοια της οικογένειας, η προστασία της ιδιωτικής ζωής και οι περιρρέουσες κοινωνικές αντιλήψεις συντελούν, μεταξύ άλλων παραγόντων, στην αδυναμία και ανεπάρκεια των ισχυόντων συστημάτων απονομής δικαιοσύνης για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Παράλληλα, αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι το πλέον άρτιο νομοθέτημα παραμένει «άσκηση επί χάρτου» αν δεν υποστηριχθεί, στο πλαίσιο ενός εθνικού σχεδίου δράσης, από τις αναγκαίες δομές, προγράμματα και υπηρεσίες πρόληψης και αντιμετώπισης, προσαρμοσμένα στις ανάγκες, ιδιαιτερότητες και τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού.

Με σημείο εκκίνησης το νέο Νόμο του Υπουργείου Δικαιοσύνης για την Αντιμετώπιση της Ενδοοικογενειακής Βίας, τη φιλοσοφία και τις καινοτομίες που εισάγει για συγκεκριμένες συμπεριφορές, ορισμένες εκ των οποίων στο παρελθόν δεν αποτελούσαν αναγνωρισμένες μορφές βίας κατά των παιδιών, σκοπός της εισήγησης είναι να παρουσιάσει τις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις στο πλαίσιο μιας ευρύτερης κοινωνικής θεώρησης και πολιτικής

Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει σε ερευνητικά δεδομένα του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού, συγκριτικά στοιχεία, καλές πρακτικές και μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης καθώς και στην αναγκαία σύγκλιση των προσεγγίσεων, τη συνεργασία φορέων και εμπλεκόμενων επιστημονικών χώρων για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης στο οικογενειακό αλλά και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Η ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΕ ΙΔΡΥΜΑΤΑ: Η ΚΑΝΑΔΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

Αντώνης Μαγγανάς, Καθηγητής Τομέα Εγκληματολογίας Παντείου Πανεπιστημίου
amaganas@panteion.gr

Ο Καναδάς έχει το προνόμιο να αναγνωρίζει τα σφάλματα που έκαμε στο παρελθόν, να τα διερευνά και να προσπαθεί να τα διορθώσει στο μέτρο του δυνατού. Δεδομένου ότι οι канаδοί πολίτες δεν τολμούσαν να φανταστούν ότι, στα ιδρύματα που τοποθετούνταν ορισμένα παιδιά «για το καλό τους», γίνονταν αντικείμενα κακοποίησης, έπρεπε η ίδια η κυβέρνηση να αναλάβει την πρωτοβουλία διορισμού της Επιτροπής που θα διερευνούσε το σοβαρό και ενοχλητικό αυτό θέμα σε όλες του τις πτυχές. Είχαν, βέβαια, προηγηθεί τα канаδικά δικαστήρια που είχαν αναγνωρίσει σε αρκετές περιπτώσεις δικαίωμα αποζημίωσης σε θύματα κακοποίησης σε ιδρύματα, ανάδοχες οικογένειες ή κατασκηνώσεις. Για μια ακόμη φορά η συνεργασία της «κοινωνικά ευαισθητοποιημένης» канаδικής δικαιοσύνης με την канаδική κυβέρνηση, τη διοίκηση και τους ειδικούς επιστήμονες οδήγησε στην αποκάλυψη ενός προβλήματος σοβαρού που για πολλά χρόνια ήταν θαμμένο σε μια βαθιά σιωπή. Επειδή πιστεύω ότι οι канаδοί δεν είναι χειρότεροι από τους έλληνες στο θέμα της κακοποίησης ανηλίκων σε ιδρύματα και επειδή η καλλίτερη και ταχύτερη επικοινωνία μεταξύ των χωρών φέρνει τα θέματα στο προσκήνιο πολύ γρήγορα δεν νομίζω ότι πρέπει να περιμένουμε το «συνηθισμένο» διάστημα των 10 ή περισσότερων χρόνων για να έλθει και στη χώρα μας το θέμα αυτό στην επιφάνεια. Ας βρούμε, λοιπόν, το θάρρος να το αντιμετωπίσουμε σωστά μιμούμενοι αυτό που κάνουν χώρες με αυξημένες κοινωνικές ευαισθησίες.

ΣΕΞΟΥΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ: ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΨΥΧΙΑΤΡΟΥ

Απόστολος Βούρδας (Δρ), Παιδοψυχίατρος, Κλάδος Ψυχιατροδικαστικής, Ελληνική Ψυχιατρική Εταιρεία
arpnourdas@hotmail.com, 210 9346168

Εισαγωγή: Η εκτίμηση κατά πόσο ένα παιδί έχει πέσει θύμα σεξουαλικής κακοποίησης μπορεί να είναι δύσκολη ή και αδύνατη. Μέσα σε ένα κλίμα νεφελώδους αποδεικτικού υλικού, το δικαστήριο συχνά ζητά τη βοήθεια του παιδοψυχίατρου. Ένα πλαίσιο ψυχιατροδικαστικής προσέγγισης προτείνεται.

Μέθοδος: Έρευνα στο Medline, Embase, και PsycInfo με λέξεις κλειδιά child , sexual, abuse, disclosure, evaluation, forensic.

Αποτελέσματα: Οι περιπτώσεις όπου τα στοιχεία θα οδηγήσουν σε ακράδαντη διάγνωση σεξουαλικής κακοποίησης είναι σπάνιες. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων ο παιδοψυχίατρος θα εξετάσει μια σειρά στοιχείων και θα κρίνει την πιθανολογική συσχέτιση αυτών με την καταγγελία της σεξουαλικής κακοποίησης. Τα στοιχεία αυτά ταξινομούνται αδρά στις εξής κατηγορίες: Α) κατηγορίες από το παιδί, Β) παρατήρηση παθολογικής συμπεριφοράς στο παιδί, Γ) καταστάσεις που σχετίζονται με αυξημένο κίνδυνο σεξουαλικής κακοποίησης παιδιού, Δ) μη ειδικά συμπτώματα, Ε) ιατρικά ευρήματα, ΣΤ) ψευδείς κατηγορίες.

Η διαγνωστική προσέγγιση για τη λήψη αυτών των πληροφοριών πρέπει να είναι πολύπλευρη, να μειώνει στο ελάχιστο το κίνδυνο της υποβολιμότητας και να ακολουθεί μια πορεία από το γενικό στο ειδικό. Εξειδικευμένη εκπαίδευση είναι συχνά αναγκαία.

Συμπέρασμα: Ο παιδοψυχίατρος είναι σε θέση να παράσχει χρήσιμη βοήθεια στο έργο της δικαιοσύνης, με την προϋπόθεση της σωστής εκπαίδευσης και τη συγκεκριμενοποίηση του ρόλου του ως ιατρού-πραγματογνώμονα.

ΕΞΕΤΑΣΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ: ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΗ ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΜΝΗΜΟΝΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Θεμελή Όλγα, Λέκτορας Τμήματος Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης
themeli@synigoros.gr

Τα πρόσφατα γεγονότα στη χώρα μας ανέδειξαν ακόμα μια φορά την αδυναμία του Συστήματος Ποινικής Δικαιοσύνης να προστατέψει τους ανήλικους μάρτυρες από τα «δεινά» που συνεπάγεται η εμπλοκή τους στην (προ)ανακριτική και ακροαματική διαδικασία. Η θέαση του παιδιού θύματος έως ενός ακόμα μάρτυρα της διαδικασίας, δεν μπορεί παρά να οδηγήσει σε σοβαρές προσβολές των δικαιωμάτων του.

Στην πράξη συχνά η υποχώρηση της ιδιότητα της ανηλικότητας έναντι εκείνης του μάρτυρα, έχει ως αποτέλεσμα την εξέταση του ανηλικού ως ενήλικα, αφού η όλη διαδικασία είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες των ενηλίκων αγνοώντας εκείνες των παιδιών. Σε διεθνές επίπεδο έρευνες απέδειξαν ότι η πολλαπλή εξέταση από διαφορετικά άτομα στερούμενα στην πλειονότητά τους ειδικής εκπαίδευσης, η υιοθέτηση ακατάληπτης γλώσσας, η υποβολή καθοδηγητικών ερωτήσεων, η καταφυγή σε τεχνάσματα παραφθοράς της μνήμης, η άσκηση πίεσης και εκφοβισμού, δημιουργούν υπέρμετρο άγχος στους ανήλικους με συνέπεια τον αρνητικό επηρεασμό της ακρίβειας της μνημονικής τους ικανότητας. Πρόκειται συχνά για καταθέσεις αναξιόπιστου χαρακτήρα που παρεμποδίζουν την αναζήτηση της ουσιαστικής αλήθειας, όπως επιτάσσει το δικαιοσύνη σύστημα κάθε ευνομούμενης πολιτείας.

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει το ενδιαφέρον της στη μελέτη των ειδικών εκείνων τεχνικών και μεθοδολογικών εργαλείων εξέτασης των ανηλικών, προκειμένου να βοηθηθούν σημαντικά στην ακριβή ανάκληση ενός κρίσιμου για την υπό έρευνα υπόθεση μνημονικού γεγονότος και στην προστασία τους από τα «δεινά» τόσο της προδικασίας όσο και της κύριας διαδικασίας. Έμφαση δίνεται στην τεχνική της συνέντευξης, ενώ εξετάζονται ως μεθοδολογικά εργαλεία οι ανατομικές κούκλες, το παιδικό ιχνογράφημα, οι φωτογραφίες και η εμφάνιση συγκεκριμένων αντικειμένων.

Η διεθνής βιβλιογραφία υπογραμμίζει την αναγκαιότητα της ύπαρξης συγκεκριμένων και αυστηρών προδιαγραφών τεχνικών εξέτασης από έμπειρους και ειδικά εκπαιδευμένους επιστήμονες καθώς και την υιοθέτηση ειδικού πρωτοκόλλου που θα προβλέπει τον τρόπο χρήσης και εφαρμογής τους.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΣΤΕΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΩΣ ΠΑΙΔΙΑ

Τίνα Σταθοπούλου, PhD, Ψυχολόγος, American College of Greece, Deree College
tires33@gmail.com, 210-6510890, 6977-286805

Η απόφαση του να θεραπευτεί κάποιος από τις επιπτώσεις της σεξουαλικής κακοποίησης που έχει υποστεί ως παιδί είναι μία πολύ σημαντική επιλογή. Υπάρχουν άνθρωποι που έχουν νοιώσει κάποια ανάρρωση μέσω της φροντίδας που τους έχει παράσχει η οικογένειά τους, ή κάποιος σύντροφος ή μέσω της ικανοποίησης που έχουν λάβει από τη δουλειά τους. Όμως η απόφαση του να θεραπευτούν, να αντιμετωπίσουν το πόνο της σεξουαλικής κακοποίησης ενεργά, χρειάζεται δύναμη; Κουράγιο και δύναμη που όμως μακροχρόνια θα τους προσφέρουν ένα πλούτο και βάθος στη ζωή τους που δεν είχαν ονειρευτεί πρωτίτερα. Η διαδικασία της θεραπείας είναι χρονοβόρα. Ξεκινάει από τη συνειδητοποίηση του ότι έχεις φτάσει στην ηλικία που είσαι σήμερα έχοντας επιβιώσει από μία τραυματική εμπειρία και

τελειώνει με το βίωμα μίας ικανοποιητικής ζωής που δε καθορίζεται πλέον από το τραύμα.

Η παραπάνω απόφαση συχνά ξεκινάει από διαφορετικά περιστατικά που συμβαίνουν στη ζωή του επιζώντα της σεξουαλικής κακοποίησης. Αυτά μπορεί να είναι η συνειδητοποίηση της ανικανότητας του να φτιάξει μία ζεστή, τρυφερή, ερωτική σχέση με ένα άλλο άτομο, η ηλικία του παιδιού του που συμπίπτει με τη δική του ηλικία όταν είχε κακοποιηθεί, ο θάνατος του θύτη, οι έντονες σκέψεις για αυτοκοτονία, κάποια διατροφική διαταραχή. Συχνά, οι επιζώντες σεξουαλικής κακοποίησης δηλώνουν ότι δεν είχανε άλλη επιλογή από το να μπόυνε στη διαδικασία θεραπείας. Στη συγκεκριμένη παρουσίαση θα γίνουν αναφορές στα στάδια της θεραπευτικής διαδικασίας, στις τεχνικές αντιμετώπισης των δύσκολων στιγμών της θεραπευτικής διαδικασίας, στην αντιμετώπιση της άρνησης και σιωπής της κακοποίησης, στην αντιμετώπιση της ενοχής και ντροπής, του πένθους και θυμού, στην αναζήτηση του «χαμένου παιδιού» και της εμπιστοσύνης προς τους άλλους και τον εαυτό του/της. Τέλος θα γίνουν αναφορές στα αμφιλεγόμενα θέματα της συγχώρεσης και συνάντησης με το θύτη καθώς και στο τέλος της θεραπευτικής διαδικασίας.

ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΩΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΓΓΕΕ

Θεοδώρα Μαργάρα

Κοινωνιολόγος Εγκληματολόγος, Υπ. Διδάκτωρ Ψυχολογίας

Σπουδαστήριο Κοινωνικών Μελετών Τ.Ε.Ι. Μεσολογίου.

E mail: dmargara@gmail.com

Τηλ. 26410 31426, 697 4280182

Η σεξουαλική κακοποίηση συνιστά κοινωνική πραγματικότητα και κοινωνική απειλή. Τα ερευνητικά δεδομένα και η φαινομενολογία του προβλήματος συνθέτουν ένα σύνολο παραγόντων κοινωνικής παθογένειας με αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπιδράσεις στο επίκεντρο των οποίων βρίσκονται οι ενήλικες. Ως θύτες, ως θύματα, ως «οικογενειακό ή κοινωνικό περιβάλλον» ατόμων που υφίστανται κακοποίηση, ως εκπαιδευτικοί που συμβάλλουν στην διαμόρφωση στάσεων και νοοτροπιών στους νέους, ως πολίτες που «λένε καλημέρα με τον γείτονα» και «παρατηρούν».

Η εκπαίδευση των ενηλίκων στα θέματα των:

- ✓ δικαιωμάτων του πολίτη, Ευρωπαϊκών και Ελληνικών θεσμών
- ✓ διαχείρισης της οικογενειακής και γονικής σχέσης,
- ✓ η αλλαγή των αντιλήψεων σχετικά με την βία, τον εκφοβισμό και το σεξ,
- ✓ εντοπισμού των συμπτωμάτων σεξουαλικής κακοποίησης στα παιδιά ή τους ενήλικες

θεωρείται απαραίτητο στοιχείο κάθε πολιτικής πρόληψη, είτε ως στοιχείο γνώσης/ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού, είτε ως ενίσχυσης των ρόλων της ενηλικότητας που παρουσιάζονται σύνθετοι και δυσδιάκριτοι στο σημερινό περιβάλλον.

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι η ερευνητική ανάλυση των προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων που αναπτύσσονται στα πλαίσια της Δια Βίου Μάθησης, πολιτικής που αποτελεί στρατηγικό στόχο της Ευρωπαϊκής κοινωνίας όσον αφορά την ανάπτυξη αλλά και την κοινωνική συνοχή. Προγράμματα των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων, των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας και των Σχολών Γονέων, που συνιστούν δράση εκπαιδευτικής και κοινωνικής πολιτικής, αναπτύσσονται από το ελληνικό κράτος, προσφέρονται από την Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (και άλλους φορείς) και απευθύνονται σε όλους.

Διερευνώνται λοιπόν, στο θεωρητικό τους υπόβαθρο, στα επίπεδα του περιεχομένου τους (ποιοτική ανάλυση), της ανταπόκρισής τους στην ελληνική κοινωνία (ποσοτική ανάλυση), το προφίλ των συμμετεχόντων σε αυτά και της αξιολόγησής τους από τους συμμετέχοντες αλλά και τον φορέα υλοποίησης.

Η ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Μαρία Ελευθεριάδου, Παιδοψυχίατρος

Επιμελήτρια Α΄ Ε.Σ.Υ., Υπεύθυνη Ιατροπαιδαγωγικού Τμήματος Κ.Ψ.Υ. Κατερίνης

Από τη μέχρι τώρα συνεργασία με γονείς και εκπαιδευτικούς διαπιστώθηκε, ότι τα προβλήματα που σχετίζονται με τη συμπεριφορά των παιδιών, όπως η επιθετικότητα είναι πολύ συνηθισμένα.

Με αφορμή διάφορα πρόσφατα γεγονότα που είδαν το φως της δημοσιότητας μελετήθηκε η επίδραση των ψυχοπαιδικών καταστάσεων που σχετίζονται με τη μετανάστευση στη συμπεριφορά, τόσο των παιδιών και των εφήβων, όσο και των ενηλίκων.

Αναζητήθηκε η σχετική διεθνής βιβλιογραφία και αξιοποιήθηκαν άρθρα διαθέσιμα στο Διαδίκτυο. Τέλος, στην παρουσίαση αυτή γίνεται αναφορά σε περιπτώσεις που προσήλθαν για συμβουλευτική και ψυχοθεραπευτική στήριξη στο Ιατροπαιδαγωγικό Τμήμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Μορφές επιθετικότητας, βίας και διαμαρτυρίας στο σχολείο (Γενεσιουργοί παράγοντες και επιπτώσεις)
Πετρόπουλος Ν. , Παπαστυλιανού Α.
Αθήνα 2001, Έκδοση Υπ. Εθ. Π. Θ. και Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
2. The emotional cost of bullying (Άρθρο στο Ίντερνετ)
3. Bullying: What you can do if you think a child is being bullied or is bullying others. Advice for parents and carers

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΕ ΣΤΟΧΟ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Μαρία Ελευθεριάδου, Παιδοψυχίατρος

Επιμελήτρια Α΄ Ε.Σ.Υ. , Υπεύθυνη Ιατροπαιδαγωγικού Τμήματος Κ.Ψ.Υ. Κατερίνης

Καθώς στις μέρες μας αποκαλύπτονται ολοένα και περισσότερα περιστατικά κακομεταχείρισης παιδιών, η ανάγκη υλοποίησης προγραμμάτων που έχουν ως στόχο την ενημέρωση και την πρόληψη είναι επιτακτική.

Το σχολείο και η οικογένεια είναι για τα παιδιά οι πιο σημαντικοί χώροι, αφού μέσα σ' αυτούς μεγαλώνουν και κοινωνικοποιούνται. Έτσι, τόσο οι εκπαιδευτικοί, όσο και οι γονείς είναι τα πρώτα πρόσωπα που εμπλέκονται σε δράσεις πρόληψης.

Όμως στην κατεύθυνση αυτή έχουν σίγουρα πολλά να προσφέρουν και επαγγελματίες από διάφορους χώρους, όπως πχ. ειδικοί ψυχικής υγείας, αλλά και εθελοντές που στελεχώνουν συλλόγους πχ. όπως το χαμόγελο του παιδιού.

Επισημαίνεται, ότι δεν υπάρχουν κατάλληλα δομημένα προγράμματα για παιδιά και εφήβους με αναπτυξιακές διαταραχές και νοητική υστέρηση, παρόλο που πρόκειται για μια ευαίσθητη ομάδα με αυξημένη ευαλωτότητα.

Τέλος, παρουσιάζονται κάποιες από τις πρωτοβουλίες που ανέλαβε για το σκοπό αυτό η διεπιστημονική ομάδα του Ιατροπαιδαγωγικού Τμήματος του Κ.Ψ.Υ. Κατερίνης και το δίκτυο των συνεργαζόμενων φορέων και υπηρεσιών.

ΠΟΤΕ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΡΧΙΖΕΙ Η ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ;

Μαρία Ελευθεριάδου, Παιδοψυχίατρος

Επιμελήτρια Α΄ Ε.Σ.Υ., Υπεύθυνη Ιατροπαιδαγωγικού Τμήματος Κ.Ψ.Υ. Κατερίνης

Η ανάγκη να μάθουν τα παιδιά για το σώμα τους αφ' ενός, αλλά και η σημασία του να διδαχθούν απλά μαθήματα αυτοπροστασίας αφ' ετέρου, θέτει το επίκαιρο αυτό ερώτημα, τόσο στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς, όσο και στους ειδικούς ψυχικής υγείας. Ενώ το αίτημα για την εισαγωγή του μαθήματος της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία παραμένει ανικανοποίητο, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν τον εαυτό τους ανέτοιμο να χειριστεί τις απορίες των παιδιών γύρω από το σημαντικό θέμα της αναπαραγωγής και συχνά αναζητούν βοήθεια και καθοδήγηση από τους ειδικούς ψυχικής υγείας. Πράγματι, όπως έδειξε και η δική μας εμπειρία, ειδικοί, εκπαιδευτικοί και γονείς σε συνεργασία μπορούν να εμπνευστούν και να υλοποιήσουν

Προγράμματα Αγωγής Υγείας σ' ένα γενικότερο πλαίσιο πχ. 'Φροντίζω το σώμα μου' με στόχο τη σωστή, έγκαιρη και έγκυρη ενημέρωση των παιδιών, ανάλογα πάντοτε, τόσο με την ηλικία τους, όσο και με την νοητική και συναισθηματική τους ωριμότητα.

Βιβλιογραφία:

1. Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου : «Μυστικό όχι πια» Αθήνα 2005
2. Οδηγός για επαγγελματίες για την πρόληψη της κακοποίησης Ε. Αγάθωνος Εκδόσεις Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού
3. «Τι απαντάς όταν το παιδί σου σε ρωτάει» Χάινριχ Μπρικνέρ- Εκδόσεις Γλάρος
4. Κουβεντιάζοντας για το σεξ με τα μικρά μας παιδιά June Morris –Εκδόσεις Θυμάρι
5. Κουβεντιάζοντας για το σεξ με τα παιδιά μας της εφηβείας June Morris –Εκδόσεις Θυμάρι

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΩΝ 2000-2006

Κυρικλάκη Ανδριανή psy1667@stud.soc.uoc.gr τηλ. 6945161949
Κρυπωτός Άγγελος-Μιλτιάδης psy1671@stud.soc.uoc.gr τηλ. 6973388036
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ, ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, ΤΜΗΜΑ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Η σεξουαλική κακοποίηση με θύματα παιδιά έχει αποδειχθεί ότι επηρεάζει αρνητικά τη μετέπειτα ζωή τους και μπορεί να οδηγήσει ακόμα και στην εμφάνιση ψυχοπαθολογίας (Afifi et al., 2006) ή ακόμα και στην αυτοκτονία (Joiner et al., 2006). Για την αποφυγή τέτοιων περιστατικών έχουν συσταθεί ποικίλα προγράμματα πρόληψης που διαφέρουν ως προς το πεδίο που εφαρμόζονται. Επίσης, έχουν παρουσιαστεί διάφορα προγράμματα θεραπειών, για την αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών ενός βιασμού. Ο σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι η βιβλιογραφική ανασκόπηση των προγραμμάτων πρόληψης και θεραπείας τα οποία έχουν δημοσιευθεί από το 2000 ως το 2006. Τα προγράμματα πρόληψης συχνά επικεντρώνονται στη χρήση των ΜΜΕ προκειμένου να κοινοποιηθούν τρόποι έγκαιρης αντιμετώπισης, αλλά και στη διαπροσωπική επικοινωνία με τη μορφή άμεσης υποστήριξης. Ομάδες-στόχοι μπορεί να είναι τα παιδιά που ανήκουν σε οικογένειες υψηλού κινδύνου, οι γονείς, οι δάσκαλοι και άλλοι ενήλικοι που σχετίζονται με τα παιδιά, οι οποίοι παίζουν σημαντικό ρόλο στην πρόληψη. Επιπλέον, κάποιες σταθμισμένες ψυχολογικές δοκιμασίες μπορούν να λειτουργήσουν προληπτικά, εντοπίζοντας άτομα που είναι πιθανό να εκδηλώσουν συμπεριφορές σεξουαλικής κακοποίησης. Όσον αφορά τα προγράμματα θεραπειών, παρουσιάζονται εκείνα που είναι κατάλληλα για την αντιμετώπιση ήπιων συναισθηματικών δυσκολιών αλλά και αυτά που αφορούν την εμφάνιση ψυχοπαθολογίας, μετά από έναν βιασμό. Παρατίθενται κυρίως αυτά που ακολουθούν την Γνωστικο-Συμπεριφοριστική προσέγγιση, ως τα πλέον αποτελεσματικά για τη αντιμετώπιση της Μετατραυματικής Διαταραχής τους Στρες, αλλά και διαφορετικών θεωρητικών κατευθύνσεων για περιπτώσεις όπως η κατάθλιψη ή η διαταραχή κατάχρησης ουσιών. Συμπερασματικά, έχουν παρουσιαστεί διαφορετικά προγράμματα πρόληψης και θεραπείας που μπορούν να εφαρμοστούν σε ένα ευρύ φάσμα περιπτώσεων, αλλά και σε μεμονωμένα περιστατικά.

ΑΠΟ ΤΗ ΦΡΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΛΠΙΔΑ: Η ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Λίλη Αναγνωστοπούλου, (Δρ) Ψυχολόγος
Ελληνικό Κέντρο Βιοσύνθεσης
www.biosynthesis.gr, biosynth@hol.gr, 210-6836485

Η σεξουαλική κακοποίηση καταλύει βίαια τα σωματικά και ψυχολογικά όρια του θύματος. Παραμένει ένα από τα πιο σοβαρά μη αντιμετωπισμένα προβλήματα της κοινωνίας μας.

Η σωματική προσέγγιση στο σεξουαλικό τραύμα ξεκινά εκεί όπου έσπασαν τα όρια και η αίσθηση αυτής της ήττας και της απώλειας χρωμάτισε την υπόλοιπη ζωή του θύματος. Το σώμα και οι αισθήσεις χρησιμοποιούνται σαν το όχημα που θα βοηθήσει το θύμα να ταξιδέψει από το παρελθόν, στο παρόν και το μέλλον ξεχωρίζοντας το τραυματικό τότε από το ελπιδοφόρο αύριο εστιάζοντας σε ένα ασφαλές τώρα.

Η σωματική μνήμη του τραύματος σχετίζεται με τα συμπτώματα της μετατραυματικής διαταραχής. Γνωρίζουμε πλέον από τις έρευνες της νευροφυσιολογίας ότι ο εγκέφαλος διαμορφώνεται μέσα από τις σωματικές εμπειρίες και της πληροφορίες που του στέλνουν οι αισθήσεις. Είναι όμως εύπλαστος έτσι ώστε οι νέες εμπειρίες να έχουν τη δυνατότητα να τον τροποποιήσουν. Η εστίαση στις σωματικές αισθήσεις του τώρα διευκολύνουν την επανεκπαίδευση του συστήματος πληροφοριών στον εγκέφαλο και τις επακόλουθες εντολές του στα συστήματα οργάνων και έτσι καθίσταται εφικτή η αποδέσμευση από την τραυματική εμπειρία. Το σώμα του θεραπευόμενου από πηγή φρίκης μπορεί να αναδιοργανωθεί σε πηγή ευχαρίστησης όταν του δοθεί η ευκαιρία της επανεκπαίδευσης.

Στη Βιοσύνθεση—τη σωματική προσέγγιση που εφαρμόζουμε—η επανεκπαίδευση στηρίζεται στις εξής αρχές:

1. Επανάκτηση της αίσθησης των ορίων του φυσικού σώματος
2. Επανάκτηση της αίσθησης αυτονομίας, δύναμης, ελέγχου
3. Άσκηση στη δοσολογία του μικρού, του λίγου γιατί το τραύμα καταλύει τη δυνατότητα εκτίμησης του μικρού βήματος λόγω της κατακλυσμιαίας φύσης του.
4. Εργασία με το μυικό τόνο και κυρίως το gamma – σύστημα που προετοιμάζει τους μύες για κίνηση
5. Επανασύνδεση με μέρη του σώματος από τα οποία έχει χαθεί ή μειωθεί η αίσθηση ζωντάνιας

Ο κατακερματισμός είναι το φυσικό επακόλουθο της σεξουαλικής κακοποίησης έτσι η όλη προσπάθεια για την αντιμετώπιση του αποβλέπει στην επανασύνδεση και την ενοποίηση

ΠΑΙΔΙΚΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ: ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΑΥΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΣΤΗΝ ΕΝΗΛΙΚΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Παπαστεφανάκης Εμμανουήλ
psy1713@stud.soc.uoc.gr 6932175953

Φλουρή Μαγδαληνή
psy1717@stud.soc.uoc.gr 6977371757

Πανεπιστήμιο Κρήτης, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών, Τμήμα Ψυχολογίας

Το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης, δεν είναι τόσο σπάνιο όσο συχνά νομίζουμε. Μπορεί να συμβεί σε όλες τις γυναίκες ανεξαρτήτως του υπόβαθρού τους, της κοινωνικής τους θέσης ή της ηλικίας τους (Doll et al., 2004). Οι συνέπειες μια τέτοιας πράξης, μπορεί να είναι δραματικές πόσο μάλλον όταν αυτή λαμβάνει χώρα στην ευαίσθητη παιδική ηλικία. Εξ' αιτίας της τραυματικής παιδικής εμπειρίας, μπορεί να επηρεαστούν πολλοί τομείς της λειτουργικότητας της ενήλικης πλέον γυναίκας. Από την ανασκόπηση της σύγχρονης ερευνητικής βιβλιογραφίας προκύπτει ότι οι γυναίκες θύματα παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης παρουσιάζουν αυξημένο κίνδυνο εκδήλωσης πολλών ψυχικών και σωματικών διαταραχών. Τέτοιες

είναι συνήθως διαταραχές διάθεσης όπως κατάθλιψη, αγχώδεις διαταραχές και κυρίως, μετατραυματική διαταραχή (Clussen et al., 2005). Τα χαρακτηριστικά της σεξουαλικής κακοποίησης που σχετίζονται με την μετατραυματική λειτουργικότητα περιλαμβάνουν την ένταση, την συχνότητα και την διάρκεια της κακοποίησης, την σχέση θύτη-θύματος, την συνύπαρξη άλλης μορφής επιθετικότητας και την εκτίμηση της απειλής που θεωρεί ότι δέχεται το θύμα. Επιπλέον, η βαρύτητα των μετατραυματικών συμπτωμάτων συνδέεται με την έκταση της γενικότερης ψυχοπαθολογίας. Ανάμεσα στις επιπτώσεις συγκαταλέγονται και οι γνωστικές διαταραχές σε πέντε κύριες περιοχές: αίσθηση ασφάλειας, εμπιστοσύνη, αυτοεκτίμηση, οικειότητα και σθένος, δημιουργώντας συμπτώματα όπως υπερδιέγερση και φόβο (Owens et al., 2001). Βάσει άλλων ερευνών συχνή είναι και η εμφάνιση διασχιστικών διαταραχών, διαταραχών της προσωπικότητας όπως μεταιχμιακή, αντικοινωνική, αποφευκτική και εξαρτημένη διαταραχή της προσωπικότητας απαραίτητη όμως είναι περισσότερη έρευνα πάνω σε αυτό το θέμα (Owens & Chard, 2003). Οι γυναίκες θύματα σεξουαλικής κακοποίησης στην παιδική τους ηλικία, συνδέοντας την σεξουαλικότητα με το αρνητικό και επίπονο αυτό γεγονός, αντιμετωπίζουν προβλήματα στην μετέπειτα σεξουαλική τους ζωή, χαμηλή αυτοεκτίμηση, αυξημένο κίνδυνο να αυτοκτονήσουν και υψηλή πιθανότητα εμφάνισης διαταραχών της διατροφής (Preti et al., 2006). Τέλος, στην παρούσα ανακοίνωση περιλαμβάνονται οι κυριότερες θεραπευτικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση των ψυχολογικών προβλημάτων που προκύπτουν από την σεξουαλική κακοποίηση.

ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΣΕ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΕΣ

Σκλάβου Κωνσταντίνα, Μ.Α., Κοινωνική λειτουργός - Παιδαγωγός

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες

sklavou@gcr.gr, 210 3320000 – 210 3320080 – 6945 410265

Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας διατρέχει όλους τους πολιτισμούς ανά τον κόσμο. Επίσης έχει διαπιστωθεί ότι η αντιμετώπισή του είναι πολύ πιο δύσκολη, όταν αφορά άτομα που ανήκουν στις ομάδες των προσφύγων και μεταναστών. Πέραν των κοινωνικό – οικονομικών δυσκολιών, παρεμβάλλονται και επιπλέον εμπόδια πολιτισμικής φύσεως, τόσο στην αναγνώριση της βίας, ως πρόβλημα από τους θύτες και τα θύματα, όσο και στις παρεμβάσεις που σχεδιάζονται και υλοποιούνται για την αντιμετώπισή της.

Στη χώρα μας μέχρι πρότινος η μελέτη του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών επικεντρωνόταν στο γηγενή πληθυσμό. Η αποδεδειγμένη πλέον ύπαρξή του και στους πληθυσμούς των αλλοδαπών αποτελεί μια νέα διάσταση του προβλήματος.

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε με στόχο την ποιοτική προσέγγιση του θέματος από την πλευρά των γυναικών θυμάτων, ώστε να εντοπιστούν και να αποτυπωθούν τα χαρακτηριστικά που διαμορφώνουν το πλαίσιο της κακοποίησης.

Η ερευνητική διαδικασία πραγματοποιήθηκε σε δυο φάσεις, στην πιλοτική και στην κύρια. Έτσι η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στηρίχθηκε εν πολλοίς στα δεδομένα της προέρευνας. Η κυρίως έρευνα διήρκεσε από τον 10^ο – 12^ο του 2006 και έλαβε χώρα στο Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, από όπου αντλήθηκε και το δείγμα. Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή των δεδομένων ήταν οι ημιδομημένες ατομικές συνεντεύξεις, διάρκειας περίπου 2 ωρών. Το δείγμα αποτελείτο από 23 γυναίκες πρόσφυγες και μετανάστριες, θύματα ενδοοικογενειακής βίας από το σύζυγό ή/και το σύντροφό τους.

Η επεξεργασία των δεδομένων οδήγησε σε συμπεράσματα σχετικά με τις διαστάσεις και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του προβλήματος, τις διαφοροποιήσεις που παρουσιάζει σε σχέση με το γενικό πληθυσμό και τους πιθανούς τρόπους αντιμετώπισής του.

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ ΤΡΟΦΗΣ

Γονιδάκης Φραγκίσκος, (Δρ) Ψυχίατρος

Μονάδα Διαταραχών Πρόσληψης Τροφής, Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου

Αθηνών, Αιγινήτειο Νοσοκομείο

fragoni@yahoo.com, τηλ: 2107289160

Απο την δεκαετία του 1990 έως και σήμερα υπάρχει διεθνώς αυξημένο ενδιαφέρον για τη σχέση μεταξύ της σεξουαλικής κακοποίησης στην παιδική ηλικία και της εμφάνισης διαταραχής πρόσληψης τροφής σε εφηβικά και μετεφηβικά έτη. Οι πάσχουσες από διαταραχή πρόσληψης τροφής και τα θύματα κακοποίησης παρουσιάζουν κοινές συμπεριφορές όπως αυτοκαταστροφικές πράξεις, αυτοεπιβαλόμενη τιμωρία, διαταραγμένη σχέση με το φαγητό, διαταραχή της εικόνας του σώματος και διασχιστική συμπτωματολογία.

Οι περισσότερες μελέτες βρίσκουν ότι η σεξουαλική κακοποίηση στην παιδική ηλικία αποτελεί παράγοντα κινδύνου για την εμφάνιση διαταραχής διατροφής και ιδιαίτερα νευρογενούς βουλιμίας. Η σχέση με την νευρογενή βουλιμία από ορισμένους συγγραφείς έχει αποδοθεί στην αυξημένη συνοσυρότητα της νευρογενούς βουλιμίας με την οριακή διαταραχή προσωπικότητας που και αυτή με τη σειρά της σχετίζεται με εμπειρίες κακοποίησης στην παιδική ηλικία. Τα τελευταία έτη γίνεται προσπάθεια να διαπιστωθεί αν η σεξουαλική κακοποίηση σχετίζεται με συγκεκριμένα συμπτώματα ή συμπεριφορές που παρατηρούμε στις διαταραχές πρόσληψης τροφής. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στην δυσφορία από το σώμα και στην αυτοκαταστροφικότητα.

Παρουσιάζεται η κλινική περίπτωση της κ Χ. η οποία πάσχει από νευρογενή ανορεξία περιοριστικού τύπου. Η κ Χ μετά από ένα έτος ψυχοθεραπείας γνωσιακού τύπου και ενώ το βάρος της έφτασε το κατώτερο φυσιολογικό επίπεδο παρουσίασε έντονο φόβο σχετιζόμενο με την θελκτικότητα του σώματός της. Η προσπάθεια διερεύνησης του φόβου που βίωνε ανέδωσε κρυμμένες αναμνήσεις πολλαπλών επεισοδίων σεξουαλικής παρενόχλησης από τον πατέρα της από την ηλικία των 8 έως τα 12 έτη. Η κ Χ. υπεργενικεύοντας νιώθει έντονα την ανάγκη να προστατευτεί από τη σεξουαλική επιθυμία όλων των ανδρών εξαφανίζοντας τα δευτερογενή χαρακτηριστικά του φύλου της, κάτι που πετυχαίνει με το να ξαναμειώσει το βάρος της. Όπως η ίδια χαρακτηριστικά λέει: «δεν αντέχω να με κοιτάνε» για να συμπληρώσει : « αποκλείεται να έχω κανονικό σώμα και να μένω στο ίδιο σπίτι με τους γονείς μου».

ΨΥΧΟΓΕΝΗΣ ΑΝΟΡΕΞΙΑ ΚΑΙ ΒΟΥΛΗΜΙΑ: Η ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΩΣ ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ ΕΑΥΤΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΑΛΛΟ

Παπακωνσταντίνου Κωνσταντίνος, Ψυχίατρος

Επιστημονικός συνεργάτης Πανεπ. Ψυχ. Κλιν. Αιγινήτειου Νοσοκομείου

Μέλος Ελληνικής Εταιρείας Ψυχαναλυτικής Ψυχοθεραπείας

korarakon@yahoo.gr

Οι διαταραχές πρόσληψης τροφής δημιουργούνται λόγω της χρόνιας διαταραχής στην «εμπαθητική» διάδραση ανάμεσα στο παιδί και το περιβάλλον που το φροντίζει. Οι ανάγκες του παιδιού καθώς και τα συναισθήματα που τις συνοδεύουν «τρομάζουν» τους γονείς και διαταράσσουν το ναρκισσιστικό τους ισοζύγιο. Έτσι, το

σώμα υπερεπενδύεται, παίρνει το ρόλο αντικειμένου και γίνεται αποδέκτης των ναρκισσιστικών αναγκών και της επιθετικότητας.

Η ΔΙΑΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΗ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ: ΕΠΟΥΛΩΝΟΝΤΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

Θανοπούλου Κία, Ψυχολόγος, Οικογενειακή Θεραπεύτρια, Μονάδα Οικογενειακής Θεραπείας (Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής)
thanopoulou@ath.forthnet.gr, 6977785734

Η θεωρία της προσκόλλησης παρέχει ένα μοντέλο κατανόησης του πώς οι γονείς τείνουν να μεταβιβάζουν στα παιδιά τους την ποιότητα των δεσμών που οι ίδιοι εξωτερίκευσαν ως παιδιά. Μέσα σε αυτό το αντιληπτικό πλαίσιο οι γονείς που κακοποιούν σωματικά τα παιδιά τους έχουν πολλές φορές υπάρξει και οι ίδιοι θύματα κακοποίησης στις πατρικές τους οικογένειες. Αποτελέσματα σχετικών ερευνών (βλ. Main et al., 1985, Fonagy et al. 1991) συνδέουν την ασφαλή προσκόλληση με την ικανότητα των γονέων να αφηγούνται γεγονότα που αφορούν την παιδική τους ηλικία και τη σχέση με τους δικούς τους γονείς με συνοχή, ανεξάρτητα από τυχόν τραυματικά βιώματα. Υπό αυτές τις θεωρητικές εξελίξεις, στόχος της θεραπείας είναι – μεταξύ άλλων – να βοηθήσει τα άτομα να δημιουργήσουν αφηγήσεις με συνοχή. Ως αποτέλεσμα πρόσφατης ποιοτικής έρευνας (Androutsopoulou et al. 2004) διαμορφώσαμε κριτήρια αξιολόγησης της αφηγηματικής συνοχής: (1) αναγνώριση από τον θεραπευόμενο των όποιων αντιφάσεων του, (2) επαφή του θεραπευόμενου με συναισθήματα του, (3) σχεσιακή σκέψη (relational thinking), (4) αναγνώριση των αναγκών των ακροατών του, όσον αφορά τη δυνατότητα παρακολούθησης της αφήγησης του και καταγραφής των συναισθηματικών τους αντιδράσεων. Στο περιστατικό που θα συζητηθεί καταγράφεται η περίπτωση μιας γυναίκας που ήρθε σε θεραπεία με διάγνωση κατάθλιψης, ένα χρόνο μετά το θάνατο του πατέρα της, από τον οποίο είχε υποστεί βία ως παιδί, την οποία μετέφερε και στον γιό της και γίνεται η σύνδεση μεταξύ κριτηρίων αξιολόγησης της αφηγηματικής συνοχής και συγκεκριμένων θεραπευτικών στόχων.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΒΙΑΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ιωάννα Τσίγκανου, Δρ Κοινωνιολογίας του Εγκλήματος, Διευθύντρια Ερευνών, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών

jtsiganou@ekke.gr

Η μελέτη στοχεύει στην ανάδειξη των όψεων των αναπαραστάσεων των μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας σχετικά με την εκδήλωση φαινομένων σεξουαλικής επιθετικότητας και βίας στο χώρο του σχολείου, στη βάση δεδομένων από εμπειρικές έρευνες του ΕΚΚΕ.

Στο πλαίσιο της μελέτης οι όροι της σεξουαλικής επιθετικότητας και βίας σημασιοδοτούνται από τις βασικές προσλήψεις των ως άνω όρων, πρώτον, ως το ακούσιον του πράγματος και, δεύτερον, ως προς την αξιοκανονιστική πανοπλία των μαθητών, καθώς το σχολείο θεάται ως κοινωνικοπολιτικός θεσμός παραγωγής και αναπαραγωγής γνώσεων, ιδεών, στάσεων και αντιλήψεων του αξιακού μας συστήματος, καθώς και συνηθειών, ως χώρος διαπλοκής του κοινωνικού με το υποκειμενικό, του ομαδικού με το ατομικό.

Στη συνέχεια, οι άξονες του θεωρητικού προβληματισμού και η ερμηνευτική διάσταση των εν λόγω φαινομένων στο σχολικό χώρο περιστρέφονται κυρίως

γύρω από τον *κοινωνικο-ιστορικά και πολιτισμικά διαπραγματευμένο χαρακτήρα* των σχετικών συμπεριφορών. Ο ψυχολογικός παράγοντας που αναμφίβολα συνοδεύει την εμφάνιση των συναφών φαινομένων συνεξετάζεται στο πλαίσιο της αλληλεπίδρασής του με διάφορους εξωγενείς κοινωνικούς παράγοντες. Τέλος, η εκδήλωση φαινομένων σεξουαλικής επιθετικότητας και βίας στο χώρο του σχολείου, εκλαμβάνεται ως μια οντότητα διαφορετική από την οντότητα του κοινωνικού ελέγχου της και μας προκαλεί να τη διακρίνουμε, να *αποκωδικοποιήσουμε* τις ποικίλες αναγνώσεις της και να αναζητήσουμε τη *διαλεκτική της σχέση* με τις διαδικασίες και τους μηχανισμούς του κοινωνικού ελέγχου.

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΕΣ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Χρήστος Τσουραμάνης, Νομικός, Καθηγητής ΤΕΙ Μεσολογγίου.

Σπουδαστήριο Κοινωνικών Μελετών ΤΕΙ Μεσολογγίου.

xtsouram@teimes.gr, 26310 58236, 210 3212141, 6946032697.

Η ανώτατη εκπαίδευση προσφέρει στην κοινότητα των εκπαιδευομένων πολλά εφόδια που θα τους φανούν χρήσιμα στην παραπέρα προσωπική και επαγγελματική τους καταξίωση. Δεν θα πρέπει όμως να παραβλεφθούν και ορισμένα αρνητικά φαινόμενα που έχουν σημειωθεί στο χώρο αυτό. Ένα τέτοιο αρνητικό φαινόμενο είναι οι σεξουαλικές επιθέσεις που κατευθύνονται κατά κύριο λόγο κατά του γυναικείου πληθυσμού της φοιτητικής κοινότητας.

Με την εισήγηση αυτή θα επιδιωχθεί :

A.- Η χαρτογράφηση του συγκεκριμένου προβλήματος με βάση ερευνητικά δεδομένα που προέρχονται βασικά από τις ΗΠΑ,

B.- Η θεωρητική προσέγγιση του θέματος, όπως αυτή μπορεί να ερμηνευθεί από τη “θεωρία της καθημερινής δραστηριότητας” (Routine Activity Theory) του Marcus Felson και

Γ.- Η παράθεση μιας σειράς προληπτικών μέτρων που είναι δυνατό να λάβουν τα υποψήφια θύματα για να αποφύγουν τη θυματοποίησή τους με βάση τη τεχνική της δυσχέρασης του στόχου (target hardening) που συνιστά η “κατά περίπτωση πρόληψη των εγκλημάτων” (Situational crime prevention) του R. V. Clarke.-

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Ψούνη Σταυρούλα, απόφ ΤΕΦΑΑ, Ψυχολόγος ,

Ψούνη Στέλα, Ψυχολόγος

linapsouni@gmal.com

Υπάρχουν πολύ λίγα στοιχεία για την σεξουαλική κακοποίηση στον αθλητισμό. Αν και οι αθλητικοί χώροι εμφανίζονται αθώοι υπάρχουν πολλά κρούσματα κακοποίησης αθλητών. Τα στοιχεία και ειδικότερα στην Ελλάδα είναι πολύ περιορισμένα, συνήθως αποκρύπτονται ή δεν γίνονται αποδεκτά. Υπάρχουν κατηγορίες για κακοποίηση ή παρενόχληση κατά των προπονητών, κατά των διοικητικών παραγόντων, φιλάθλων, γονέων ή και συναθλητών.

Οι αθλητές συχνά υποφέρουν απο παρενοχλήσεις ή κακοποίηση επειδή κατηγοριοποιούνται από τους σεξουαλικά διεστραμμένους σαν αθλητές και σαν παιδιά. Στους αθλητικούς χώρους οι κίνδυνοι για την σεξουαλική κακοποίηση στα παιδιά είναι ιδιαίτερα αυξημένοι καθώς οι χώροι αυτοί προσελκύουν γενικότερα πολύ κόσμο και συγκεκριμένα είναι πόλος έλξης για άτομα με σεξουαλικές διαταραχές οι οποίες αποκρύπτονται στο αθλητικό ενδιαφέρον.

Στην εργασία αυτή θα παρουσιαστεί ενδεικτικά η κατάσταση στους αθλητικούς χώρους, θα αναφερθούν παραδείγματα για κακοποίηση και παρενόχληση και θα

αναφερθούν τρόποι πρόληψης προς τους γονείς και τα παιδιά στους αθλητικούς χώρους.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΓΡΑΜΜΗ: ΑΝΑΔΕΙΚΝΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΙΑΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ (case study)

Μαργαρίτα Γερούκη

Εκπαιδευτικός, Πτυχίο & Μεταπτυχιακό στις Επιστήμες της Υγείας
Υποψήφια διδάκτωρ Πανεπιστημίου του Ελσίνκι, Τμήμα Εφαρμοσμένων Επιστημών
της Εκπαίδευσης
margarita.gerouki@helsinki.fi

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην αναγνώριση και την δημοσιοποίηση περιπτώσεων παιδικής κακοποίησης είναι σημαντικός. Για το σύνολο σχεδόν του παιδικού πληθυσμού το μέρος όπου μπορούν να επικοινωνήσουν με άλλα άτομα έξω από το σπίτι, όπου σύμφωνα με έρευνες συμβαίνουν τα περισσότερα περιστατικά παιδικής κακοποίησης, είναι το σχολείο. Έτσι το σχολικό περιβάλλον μας προσφέρει δυνατότητες τόσο για να αναγνωρίσουμε περιπτώσεις παιδικής κακοποίησης αλλά και να κάνουμε τα πρώτα βήματα μιας θεραπευτικής παρέμβασης. Για να μπορέσουμε όμως να αξιοποιήσουμε αυτή τη δυνατότητα θα πρέπει το εκπαιδευτικό προσωπικό να είναι καλά καταρτισμένο ώστε να αναγνωρίζει περιπτώσεις κακοποίησης αλλά και να έχει τη διάθεση να ανταποκριθεί στην πρόκληση που λέγεται «ασφάλεια για το παιδί» δημοσιοποιώντας τυχόν υποψίες για κακοποίηση. Σε αυτή την εργασία χρησιμοποιώ μια μελέτη περίπτωσης για να εξετάσω το ρόλο του σχολείου και των εκπαιδευτικών στην αντιμετώπιση της παιδικής κακοποίησης. Το υλικό που παρουσιάζω εδώ είναι τμήμα μιας μεγαλύτερης ποιοτικής έρευνας όπου χρησιμοποιώ ανοιχτές συνεντεύξεις κι αφηγηματική δομή για να καταγράψω και συζητήσω τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας στο σχολείο. Η εργασία αυτή στηρίζεται στην αφήγηση μιας εκπαιδευτικού αλλά και σε προσωπική αφήγηση και αναμνήσεις από την εμπειρία μου ως εκπαιδευτικός πρωτοβάθμιας. Θεώρησα την ένταξη αυτοεθνογραφικών στοιχείων σε αυτή την έρευνα απαραίτητη για να διαχειριστώ τα μεθοδολογικά ζητήματα που παρουσιάζονται όταν η ερευνήτρια είναι ταυτόχρονα και μέλος της ερευνούμενης ομάδας. Ο στόχος μου σε αυτή την εργασία είναι να παρουσιάσω και να συζητήσω τα διλήμματα και τις ιδιαιτερότητες που έχει να αντιμετωπίσει η εκπαιδευτικός όταν έρχεται αντιμέτωπη με περιπτώσεις παιδικής κακοποίησης και να επιχειρηματολογήσω κάνοντας αναφορά στη βιβλιογραφία για τους τρόπους με τους οποίους η πολιτεία θα μπορούσε να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους ώστε να έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν ασφάλεια κι ανακούφιση στα παιδιά.

ΤΟ TRAFFICKING ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ, 2001-2005

Γρηγόρης Λάζος, Αν Καθηγητής Εγκληματολογίας

Μαρία Ζάννη, Υπ Διδ Εγκληματολογίας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, Τομέας Εγκληματολογίας

Το διεθνές εμπόριο γυναικών και ανηλίκων με σκοπό τη σεξουαλική-οικονομική εκμετάλλευση (trafficking) εμφανίστηκε στην Ελλάδα από τη δεκαετία του 1980 και αποκορυφώθηκε κατά τη δεκαετία του 1990, προκαλώντας ριζικές αλλαγές στην πορνεία και την παράνομη οικονομία, ενώ επέδρασε και στον πολιτισμό των φύλων. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990 υπήρξε αυξανόμενη μια κοινωνική ευαισθητοποίηση αλλά και πιέσεις από διεθνείς οργανισμούς και άλλες χώρες για την

αναγνώρισή του ως προβλήματος και την αντιμετώπισή του. Στις αρχές της δεκαετίας του 2000, η πολιτεία ανέλαβε κυρίως κατασταλτική δράση ενάντια στο trafficking (δημιουργία ν. 3064/2002, ειδικών ομάδων καταπολέμησης σε ΕΛΑΣ κ ά.). Παράλληλα, έλαβε χώρα μια ενεργοποίηση της κοινωνίας των πολιτών (μη κυβερνητικές οργανώσεις, διακρατικοί οργανισμοί) με σκοπό την κοινωνική ενημέρωση και την αρωγή των θυμάτων του trafficking. Το trafficking γνώρισε μια μείωση σε αριθμούς και σε εκδηλώσεις βίας και βαρβαρότητας, ενώ παρουσιάζει μια τάση για εκσυγχρονισμό σε όρους αγοράς. Σε ένα άλλο επίπεδο, τείνει να αποτελέσει πλέον υπό όρους αποδεκτή κανονικότητα στον καθημερινό πολιτισμό. Στην εισήγηση κατατίθενται νέα ερευνητικά δεδομένα και επιχειρείται μια ερμηνεία των εξελίξεων κατά την πρώτη πενταετία του 2000.

Η ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ

Τσιλιάκου Μαρία, Νομικός

Υπ Διδ Εγκληματολογίας, Πάντειο Πανεπ Αθηνών, Τομέας Εγκληματολογίας
mtsiliakou@solidarity.gr , 210 5203031

Το εμπόριο ανθρώπων είναι μια επικερδέστατη επιχείρηση σε παγκόσμιο επίπεδο που τόσο οικονομικά όσο και εγκληματικά βρίσκεται σε συνεχή ανάπτυξη. Τα εγκληματικά δίκτυα σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο αγοράζουν, πωλούν και εκμεταλλεύονται άνδρες, γυναίκες και παιδιά προκειμένου να καλύψουν τη ζήτηση σε φθινό εργατικό δυναμικό, καθώς και τη βιομηχανία του σεξ. Το trafficking όπως και κάθε άλλη εμπορική δραστηριότητα ακολουθεί τους νόμους της προσφοράς και της ζήτησης. Συνεπώς, όσο αυξάνεται η παγκόσμια ζήτηση σε ανθρώπους τόσο αυξάνεται και η εμπορία αυτών, με την προσφορά δεδομένη εκ των καταστάσεων και των συνθηκών που υφίστανται ανα γεωγραφική περιοχή.

Ωστόσο, οι συνθήκες αυτές που διαμορφώνουν την προσφορά φαίνεται να είναι ίδιες σε όλες τις περιοχές του πλανήτη. Η φτώχεια, η κουλτούρα, η θρησκεία, και ιδίως η κοινωνική δομή, είναι οι παράγοντες αυτοί που διαμορφώνουν και διαχωρίζουν τον άνθρωπο σε αγοραστή και πωλητή του ίδιου του είδους. Η ανασκόπηση σε διαφορετικά γεωγραφικά διαμερίσματα του πλανήτη μας επιβεβαιώνει την άποψη αυτή.

Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Γρηγόρης Λάζος, Αν Καθηγητής Εγκληματολογίας

Παναγιώτης Κικίλιας, Διδ Εγκληματολογίας

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, Τομέας Εγκληματολογίας

Η παιδική πορνογραφία έκανε την εμφάνισή της στην Ελλάδα (σε υπολογίσιμη κλίμακα) κατά την τελευταία πενταετία. Η ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας και του διαδικτύου προσέφεραν νέες δυνατότητες τόσο για την παραγωγή όσο και τη διακίνηση του σχετικού υλικού. Επίσης, δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για μια αύξηση του πληθυσμού των χρηστών και βελτίωση των τρόπων επικοινωνίας τους. Στην εισήγηση παρουσιάζεται μέρος από το διαθέσιμο υλικό και κάποιες βασικές συντεταγμένες του φαινομένου σε Ελλάδα και διεθνώς.

ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ: ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΝΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

Χρυσούλα Καρλή*– **Δημήτριος Γουνόπουλος****

* Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνιολογίας. email: scm1ck@surrey.ac.uk

**University of Surrey, School of Management, Guildford, Surrey, GU2 7XH, email: d.gounopoulos@surrey.ac.uk, Phone: (44) 01483 683119..

Το φαινόμενο της λαθραίας διακίνησης των γυναικών για σεξουαλικούς ή εξαναγκαστικούς λόγους εκμετάλλευσης της εργασίας είναι μια θλιβερή επιχείρηση που γίνεται ευρέως αποδεκτή ως *high up αγορά* μαζί με το εμπόριο ναρκωτικών και όπλων. Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη, τέσσερα εκατομμύρια γυναίκες, παιδιά και άνδρες είναι θύματα διεθνούς εμπορεύματος κάθε χρόνο (United Nations 2000).

Η συγκεκριμένη έρευνα αναλαμβάνει να εξετάσει το φαινόμενο της εμπορευσιμότητας γυναικών σε διεθνές επίπεδο και επιχειρεί να ρίξει φως στον τρόπο με τον οποίο οι μεταβλητές που χρησιμοποιούνται σε αυτήν την μελέτη μπορούν να έχουν επιπτώσεις σε αυτό. Η μελέτη είναι βασισμένη σε στοιχεία μετανάστευσης του διεθνούς οργανισμού για την περίοδο 2002-2005. Η ανάλυση των παραγόντων έχει πραγματοποιηθεί προκειμένου να αποδειχθεί εμπειρικά πώς κάποιες από τις μεταβλητές που μελετούνται οδηγούν στην επέκταση του φαινομένου της διακίνησης των γυναικών.

Η μελέτη επεξηγεί τρεις κύριες περιοχές στον πλανήτη με το υψηλότερο επίπεδο διακίνησης γυναικών. Αυτές είναι οι ανατολικο-ευρωπαϊκές και Δημοκρατίες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, χώρες της Κεντρικής Αμερικής και χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας. Η εμπειρική ανάλυση αποκαλύπτει ότι ο πληθυσμός κάτω από τα όρια της ένδειας, η αστικοποίηση, το ποσοστό δωροδοκίας και ο αναλφαριθμισμός είναι μεταξύ των παραγόντων που εξηγεί το φαινόμενο της διακίνησης γυναικών. Τα στοιχεία αποδεικνύουν ότι τα αυξανόμενα ποσοστά ένδειας με τον αντίκτυπό του στις γυναίκες επιβεβαιώνουν ότι οι ανίσχυρες φτωχές γυναίκες είναι τρωτές για να κάνουν οτιδήποτε για να επιζήσουν.

Παρόλη την ποικιλία στις μεταβλητές αναφορικά με τις γυναίκες που εμπορεύονται το γεγονός ότι η εμπορευσιμότητα γυναικών είναι παράνομη, προκαλεί δυσκολία στην εύρεση των ακριβών εκτιμήσεων της αληθινής έκτασης του προβλήματος

Η ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ, ΩΣ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Μάσπερο Απόστολος (1), Χαϊνάς Ευάγγελος (2)

¹ Αστυνόμος Β', ΜΑ., Αναλυτής εγκληματολογικών πληροφοριών, aromaspero@yahoo.gr

² Κοινωνιολόγος, ΜΑ., Υπ. Διδάκτωρ Παντείου Πανεπιστημίου, vchainas@yahoo.gr

Η παράνομη διακίνηση γυναικών είναι ένα φαινόμενο με διεθνή διάσταση, το οποίο έχει επηρεάσει αισθητά την Ελλάδα. Τα θύματα - γυναίκες προέρχονται από χώρες με χαμηλό βιοτικό επίπεδο και μικρές δυνατότητες εξεύρεσης εργασίας. Είναι άτομα επιρρεπή σε εκμετάλλευση καθώς εύκολα εγκαταλείπουν τη χώρα τους, εφόσον τους δοθεί η ευκαιρία, ακόμα και με το ρίσκο να γίνουν θύματα σεξουαλικής ή εργασιακής εκμετάλλευσης. Τα θύματα όταν έρχονται στην Ελλάδα διαπιστώνουν ότι έχουν εξαπατηθεί καθώς κατακρατούνται παράνομα για μεγάλο χρονικό διάστημα (ένα ή δυο μήνες) σε σπίτια διακινητών, όπου δέχονται έντονη σωματική και ψυχολογική βία, προκειμένου να δεχτούν να εκδίδονται. Οι πλέον συνηθισμένοι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται από τα μέλη των εγκληματικών ομάδων για την κάμψη της αντίστασης τους και την εξασφάλιση της σιωπής τους είναι η άσκηση έντονης ψυχοσωματικής βίας και κακοποίησης (συνεχείς βιασμοί, απειλές κατά της ζωής τους και παράνομη κατακράτηση των εγγράφων τους).

Στη βάση των όσων αναφέρθηκαν, σκοπός της ανακοίνωσης αυτής είναι η συνοπτική περιγραφή του φαινομένου της παράνομης διακίνησης γυναικών στην

Ελλάδα, με σκοπό τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση, ο προσδιορισμός του οργανωμένου εγκληματικού δικτύου που εμπλέκεται στη διακίνησή τους, της δομής και του τρόπου δράσης του (*modus operandi*), καθώς και η παρουσίαση της αντιμετώπισης του φαινομένου σε αστυνομικό επίπεδο. Έμφαση θα δοθεί στη σχέση θύματος - διακινητή η οποία κατά βάση είναι μία σχέση έντονης βίας και κακοποίησης, η οποία με το χρόνο καταλήγει σε σχέση εξάρτησης του θύματος, με αποτέλεσμα τη δυσκολία των αστυνομικών Αρχών να πετύχουν τη συνεργασία των θυμάτων (μαρτυρική κατάθεση) στα πλαίσια του προανακριτικού τους έργου. Παράλληλα, αμφιβολίες τίθενται αναφορικά με την αποτελεσματική προστασία και αρωγή των θυμάτων αυτών.

Συμπερασματικά, το φαινόμενο της παράνομης διακίνησης γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση έχει αναδειχθεί σε κύριο τομέα δράσης του οργανωμένου εγκλήματος. Επιπλέον, η σεξουαλική κακοποίηση και βία αποτελούν συστατικά στοιχεία του τρόπου δράσης των εγκληματικών οργανώσεων. Τέλος, η εκτίμηση μας είναι ότι στην Ελλάδα το φαινόμενο αυτό θα συνεχιστεί και στο μέλλον, εφόσον το οργανωμένο εγκληματικό δίκτυο μπορεί εύκολα να «στρατολογήσει» τα θύματα του, στις χώρες προέλευσης και βρίσκει πρόσφορο έδαφος για μεγάλα κέρδη, στη χώρα μας, λόγω της αυξημένης ζήτησης για παροχή υπηρεσιών σεξουαλικής φύσης.

ΔΟΥΛΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΑΛΛΟΔΑΠΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ-ΘΥΜΑΤΑ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ: ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΦΟΡΜΑΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΚΛΙΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Κολίρη Μ.Ε, Μαλογιάννης, Ι., Καπετανάκη, Δ., Καραπιπέρη, Α., Σωτηράκου, Α. & Κατσαδώρας, Κ.

ΜΚΟ ΚΛΙΜΑΚΑ, www.klimaka.org.gr, τηλ: 210 3417160

Η βιβλιογραφία σχετικά με την κλινική αξιολόγηση των αλλοδαπών γυναικών θυμάτων βίας και σωματεμπορίας είναι περιορισμένη. Ειδικά στην περίπτωση της σωματεμπορίας (*trafficking*), η ιδιαίτερη φύση της συγκεκριμένης τραυματικής εμπειρίας μόλις πρόσφατα έχει αρχίσει να καταγράφεται και να διερευνείται. Παράλληλα, ο ρόλος παραγόντων που άπτονται της μεταναστευτικής διαδικασίας όπως η διαπολιτισμική διάσταση ψυχοπαθολογικών συμπτωμάτων, οι ικανότητες προσαρμογής και η νομική υπόσταση στη χώρα φιλοξενίας, δεν έχει διερευνηθεί σε συνάρτηση με το συγκεκριμένο τύπο του τραύματος. Σκοπός μας είναι η ανάπτυξη φόρμας συστηματικής καταγραφής η οποία θα παρουσιάζει εκτενώς το ψυχοκοινωνικό προφίλ της συγκεκριμένης ομάδας στόχου.

Μέθοδος/ Αποτελέσματα: σχεδιάσαμε φόρμα καταγραφής η οποία καταχωρεί κλινικές και κοινωνικο-πολιτισμικές πληροφορίες καθώς και διαρκώς ενημερούμενη (*ongoing*) αξιολόγηση των διαφόρων επιπέδων παρέμβασης. Είκοσι εννέα αλλοδαπές γυναίκες έλαβαν μέρος στην έρευνα από τις οποίες 15 ήταν θύματα συντροφικής βίας και οι 14 θύματα σωματεμπορίας (*trafficking*) στη χώρα φιλοξενίας (Ελλάδα). Η ηλικία των συμμετεχόντων ήταν μεταξύ 17 και 45 χρόνων και η προέλευση των γυναικών ήταν από την Ανατολική Ευρώπη, Μέση Ανατολή, Κεντρική Αμερική και Αφρική.

Συζήτηση: Η φόρμα καταγραφής κλινικών και πολιτισμικών στοιχείων χρησιμοποιήθηκε σε συνεντεύξεις με 2 διαφορετικές ομάδες αλλοδαπών γυναικών (μεταναστών ή αιτούντων άσυλο) οι οποίες είχαν υπάρξει θύματα βίας στη χώρα φιλοξενίας. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν την ανάγκη για συστηματική καταγραφή προκειμένου να κατανοήσουμε επαρκώς το συγκεκριμένο ψυχοκοινωνικό προφίλ της κάθε ομάδας και να αξιολογήσουμε την ευστοχία και τη χρησιμότητα των παρεμβάσεών μας. Πιστεύουμε ότι η χρήση ενός εργαλείου συστηματικής καταγραφής και ανάλυσης μπορεί να παράσχει την «πρώτη ύλη» για την ανάπτυξη

κλινικού εργαλείου αξιολόγησης αυτών των πληθυσμών με έμφαση στον διαπολιτισμικό παράγοντα.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΣΤΗΝ ΕΞΑΠΛΩΣΗ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Μαρίνα-Ευγενία Κορολή, Νομικός,
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Νομικής Σχολής Münster
marina.evgenia@gmail.com, 00306973029407, 00491621506143

Το πρόβλημα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης και ταυτοχρόνως του εξευτελισμού της ανθρώπινης αξίας των μεταναστών, ιδίως των γυναικών, είναι στις ημέρες μας ένα φαινόμενο οξύ. Αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό, αν αναλογιστεί κανείς ότι σε παγκόσμια κλίμακα υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο διακινούνται από ένα έως τέσσερα εκατομμύρια άνθρωποι.

Ο κυβερνοχώρος διαδραματίζει και εδώ έναν σημαίνοντα ρόλο. Ειδομένο από την αρνητική του πλευρά, το διαδίκτυο γίνεται στα χέρια των σωματεμπόρων ένα χρήσιμο εργαλείο με μεγάλη απήχηση και υψηλή ασφάλεια μέσω της ανωνυμίας, διασφαλίζοντας συμφέροντα και διαιωνίζοντας απάνθρωπες πρακτικές.

Μεγάλης σημασίας, όμως, φαίνεται να είναι οι προσπάθειες που καταβάλλουν βασικά μη κυβερνητικές οργανώσεις για την πάταξη του φαινομένου. Τις προσπάθειες αυτές σκιαγραφούν με μεγάλη ακρίβεια και επιμέλεια ποικίλες ιστοσελίδες, μια συγκριτική επισκόπηση των οποίων μπορεί να αποκαλύψει πόσο βαρύνοντα ρόλο από τη θετική του πλευρά αυτή τη φορά είναι δυνατόν να παίξει το διαδίκτυο.

Όλες αυτές οι προσπάθειες, όμως, θα πρέπει να έχουν ως επίκεντρο όχι μόνο το νομικό ζήτημα της σωματεμπορίας, αλλά κυρίως το ψυχικό τραύμα που δημιουργούν αυτές οι πρακτικές στα θύματά τους και πώς μπορεί αυτό να αντιμετωπιστεί.

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΘΥΜΑΤΩΝ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ

Γιώργος Μποτονάκης, Ψυχίατρος,
ΔΙΚΤΥΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ,
g_boton@yahoo.gr , τηλ. 2106776643

Η πρόταση αυτή στηρίζεται σε εργασία που έγινε σε γυναίκες, μετά την απεμπλοκή τους από την οργάνωση της σωματεμπορίας. Προκύπτει από το πρόγραμμα βοήθειας, το ιστορικό και κλινικό υλικό και ημιδομημένες συνεντεύξεις. Η διαρκής απειλή κατά της ζωής, ο διπλούς δεσμός, η καταστροφή ερωτικής και σεξουαλικής υπόστασης και η τεράστια ενοχή γι' αυτό, οι μεγάλες ποσότητες επιθετικότητας που εκλύονται και αντίστροφα η ταύτιση με τον επιτιθέμενο, σαν βασικού μηχανισμού σωτηρίας, οδηγούν στην πλήρη εξάρτηση από τον προαγωγό και εισάγουν το θύμα στην αρχαϊκή παρανοϊκή φάση, όπου κυριαρχεί ο απόλυτος διαχωρισμός του καλού και του κακού αντικειμένου. Έτσι ο συνειδητός και ασυνείδητος χώρος των αναπαραστάσεων κατακλύζεται από τις παλαιές και τις νεότερες αναπαραστάσεις, που ανήκουν στο χώρο αυτόν και από τον υποκείμενο αρχαϊκό τρόπο.

Τέτοιες ψυχικές συμπεριφορές ισχύουν για όλες τις γυναίκες σε διάφορο βαθμό, που εξαρτάται από τις επιβαρύνσεις, της προηγούμενης από την περίοδο της βίας, ψυχικής δομής. Πίσω από την εικόνα ενός ψευδούς εαυτού, εμφανίζονται πολύ συχνά επίσημα ψυχιατρικά συμπτώματα, όπως παρανοϊκές παραληρητικές ιδέες έως και ψευδαισθήσεις, εγκατεσπαρμένες μέσα σε μια παιδομορφική προσωπικότητα. Εμφανίζεται επίσης έντονη και παράλογη επιθετικότητα προς τις άλλες ομότεχες. Όπως επίσης και η εξαιρετική αγωνία αναφορικά με τον χρόνο που περνά, ενώ οι

ηλικίες τους είναι συνήθως μικρές. Αυτό σημαίνει αγωνία μπροστά στο θάνατο. Ο θάνατος, είναι παρών στα πλαίσια της παρανοϊκής φάσης και της ασυνείδητης κυριαρχίας του κακού αντικειμένου αλλά και σαν ποινή λόγω της ηθικής έκπτωσης στην κατάσταση της πορνείας. Τέλος η απόλυτη εξάρτηση από τον προαγωγό-εραστή ανακυκλώνει διαρκώς την υποταγή.

Η υποστηρικτική ή βαθύτερα θεραπευτική προσέγγιση οφείλει να λαμβάνει υπ' όψη ότι υποχρεωτικά θα περάσει από τις διαδρομές του διπλού δεσμού και θα μπει στον παρανοϊκό χώρο και στην προβληματική του θανάτου. Η κάθε προσέγγιση βοήθειας, αγάπης, κλπ. γεννά υποψίες επανάληψης του διπλού δεσμού και η υπερβολή μπορεί να αποβεί επικίνδυνη, να διακινήσει δηλαδή σοβαρά αισθήματα ενοχής, καταθλιπτικές και αυτοκτονικές αντιδράσεις. Είναι αναγκαίος ο χρόνος για να πεισθούν τα θύματα ότι η προσφορά αυτή δεν ζητά αντάλλαγμα και ότι είναι δυνατόν να υπάρχει προσφορά χωρίς ιδιοτέλεια. Η είσοδος στην ζωή, αυτήν που έχασαν και δεν τους επιτρέπεται να έχουν πρέπει να προωθείται αλλά με ρυθμούς που να επιτρέπουν την εγκατάσταση των νέων αναπαραστάσεων. Οποιαδήποτε βιασύνη και πίεση είναι πολύ εύκολο να προσλάβει τα ενδοψυχικά χαρακτηριστικά του βιασμού. Και είναι ανάγκη να αισθανθούν ότι παρ' όλα όσα συνέβησαν μπορούν και πάλι να διεκδικήσουν το δικαίωμα να έχουν μέλλον και όνειρο.

**Η ΨΥΧΟΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΠΡΟΣΠΟΙΗΣΗΣ:
ΣΥΝΔΡΟΜΟ MUNCHAUSEN ΔΙ' ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΥ**

Καλλιόπη Χατήρα

Επικ. Καθηγήτρια Κλινικής Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης

Το σύνδρομο Munchausen, (MS) είναι μια μορφή ψυχολογικής διαταραχής γνωστή και ως *Προσποιητή Διαταραχή*, Factitious Disorder (FD). Ο όρος MS χρησιμοποιείται μερικές φορές, ανακριβώς, για να αναφερθεί σε οποιοδήποτε τύπο των διαταραχών προσποίησης. Οι πάσχοντες μιμούνται πραγματικές ασθένειες που τις παρουσιάζουν τους επαγγελματίες υγειονομικής περίθαλψης ως ένα μεγάλο πρόβλημα υγείας. Ο ασθενής με MS προσποιείται, υπερβάλλει ή δημιουργεί συμπτώματα ή ασθένειες προκειμένου να κερδίσει την προσοχή, τη συμπόνια και την οικειότητα των επαγγελματιών υγείας. Ο ρόλος "του ασθενή" είναι γνωστός και η άνεσή του να διαχειρίζεται με επιτυχία την κατάστασή του καλύπτει μια ψυχολογική ανάγκη στον άνδρα ή τη γυναίκα με MS. Αρχικά, αυτός ο όρος MS χρησιμοποιήθηκε για όλες τις προσποιητές διαταραχές. Σήμερα, θεωρείται να περιλαμβάνεται στο ευρύ φάσμα των προσποιητών διαταραχών και η διάγνωση "Munchausen Syndrome" είναι ταξινομημένη ως η σοβαρότερη μορφή των FD, όπου η προσομοίωση της ασθένειας είναι η κεντρική δραστηριότητα κακοποίησης της ζωής του πάσχοντος.

Το *Munchausen Syndrome by Proxy* (MSbP, γνωστό και ως *Κατασκευασμένη ή προκλητή ασθένεια -Fabricated or Induced Illness* (FII) - επίσημος όρος όπως αυτός ορίστηκε τον Μάρτιο του 2002 (British Royal College of Health Pediatricians and Children), ένας γονέας ή κηδεμόνας, συνήθως η μητέρα, προσποιείται ή προκαλεί μια ασθένεια σε ένα άλλο πρόσωπο, συνήθως το παιδί του/της, για να κερδίσει την προσοχή και τη συμπάθεια ως "αγχώδης" και "υπερπροστατευτικός" γονέας. Αν και οι περιπτώσεις MSbP με την υποκριτική ή προκληθείσα σωματική ασθένεια τυγχάνουν περισσότερης προσοχής και φροντίδας, είναι επίσης δυνατό το MSbP σε γονείς οι οποίοι κακομεταχειρίζονται, σωματικά και συναισθηματικά το παιδί τους, αξιώνοντας κατόπιν ψυχιατρικά ή/και γενετικά προβλήματα. Το MSbP είναι μια από τις επιβλαβέστερες μορφές κακοποίησης παιδιών. Είναι μια παράξενη παραλλαγή του MS και ιδιαίτερα περίπλοκη. Περιλαμβάνει την προφανή βαθεία φροντίδα του γονέα, συνήθως της μητέρας, που κατασκευάζει επανειλημμένα τα συμπτώματα ή προκαλεί πραγματικές ασθένειες στο ανίσχυρο νήπιο ή το παιδί της.

Η κατανόηση της δυναμικής αυτής της διαταραχής είναι εξαιρετικά σημαντική ενώ τα αυξανόμενα στοιχεία και περιστατικά δείχνουν ότι είναι περισσότερο κοινή από ότι θεωρείτο σε προηγούμενα χρόνια. Είναι η πλέον καταστρεπτική μορφή του συνδρόμου MS εάν όχι και μοιραία για τα παιδιά και τα νήπια. Η σφραγίδα, της ψυχοπαθολογίας, των διεστραμμένων σκέψεων και των διαδικασιών προσδιορίζουν τη δυνατότητα αυτών των ατόμων να φερθούν ταυτόχρονα σε δύο διαμετρικά αντιφατικές έννοιες στο συνειδητό επίπεδο. Αυτές οι γυναίκες αισθάνονται όπως οι καλές μητέρες ενώ την ίδια στιγμή βλάπτουν σοβαρά τα παιδιά τους. Μια πολύ σοβαρή μορφή κακοποίησης και κακομεταχείρισης ανηλίκου. Τα παιδιά βιώνουν ταυτόχρονα την απώλεια της υγείας τους και την αξία της «προστατευτικής μάνας».

**ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΕΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΩΣ
ΔΙΑΤΑΡΑΓΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ: Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΗ**

Ραλλού Σαπουνά, Σταυρούλα Παπαδόδημα, Χαρά Σπηλιοπούλου

stpap@med.uoa.gr, 210-7462431,
Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

Κατά την άσκηση της Ιατροδικαστικής, ο ιατροδικαστής ενδέχεται να αντιμετωπίσει άτομα με ψυχιατρικές διαταραχές, τα οποία ισχυρίζονται ότι έχουν κακοποιηθεί σεξουαλικά. Η συμπεριφορά των ατόμων αυτών ενδέχεται να είναι σχετικά καλή. Αρκετές φορές, παρουσιάζουν νευρικότητα, ανησυχία και φλυαρία, ο δε λόγος τους στερείται ειρμού και "βιώνουν έντονα" τα γεγονότα που περιγράφουν. Συνήθως, καταγγέλλουν επαναλαμβανόμενα επεισόδια σεξουαλικής κακοποίησης. Κατά την ιατροδικαστική εξέταση δεν διαπιστώνονται ευρήματα συμβατά με τις καταγγελίες. Ο ιατροδικαστής καταγράφει τα τυχόν ευρήματα κατά την αντικειμενική εξέταση, τη συμπεριφορά, καθώς και τα αναφερόμενα από τον εξεταζόμενο. Τα όρια μεταξύ πραγματικότητας και ψύχωσης είναι πολλές φορές αρκετά δυσδιάκριτα, δεδομένου ότι η συμπεριφορά των ατόμων αυτών μπορεί να δείχνει «φυσιολογική», ενώ από την άλλη πλευρά, ακόμη και ψυχιατρικοί ασθενείς είναι δυνατόν να κακοποιηθούν σεξουαλικά. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η εκτίμηση από ψυχίατρο κρίνεται απαραίτητη. Στην παρούσα παρουσίαση πραγματοποιείται μια σύντομη αναφορά στα περιστατικά του Εργαστηρίου μας και με αφορμή αυτά συζητούνται τα κυριότερα θέματα που ανακύπτουν.

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ: Η ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Γρηγόρης Λέων, Σταυρούλα Παπαδόδημα, Χαρά Σπηλιοπούλου

stpap@med.uoa.gr, 210-7462431,
Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

Η κακοποίηση στους ηλικιωμένους ανθρώπους μπορεί να είναι σωματική, σεξουαλική ή και ψυχολογική. Μορφή κακοποίησης είναι, επίσης, και η παραμέληση. Η ιατροδικαστική διερεύνηση σε αυτές τις περιπτώσεις μπορεί να είναι ιδιαίτερα δυσχερής λόγω των ιδιομορφιών της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας. Παθολογικές καταστάσεις, όπως νοσήματα που σχετίζονται με διαταραχές της πήκτικότητας, περιπλέκουν την αξιολόγηση των ευρημάτων (π.χ. εκχυμώσεων). Η απώλεια βάρους που οφείλεται σε χρόνιες νόσους (π.χ. νεοπλασματικές νόσοι) θα πρέπει να διαφοροδιαγιγνώσκεται από την ασιτία. Όταν πρόκειται για ζωντανό εξεταζόμενο, η τυχόν έκπτωση των γνωσιακών και αισθητηριακών λειτουργιών λόγω γήρανσης ή παθήσεων, είναι δυνατόν να καταστήσουν την επικοινωνία προβληματική. Ο ιατροδικαστής καταγράφει την κατάσταση θρέψης και γενικότερα τη φυσική κατάσταση του εξεταζόμενου, την υγιεινή του, την κατάσταση των ενδυμάτων του, το επίπεδο επικοινωνίας και τη συμπεριφορά του, τα αντικειμενικά ευρήματα και το ιατρικό του ιστορικό (παθήσεις, επεμβάσεις, φαρμακευτική αγωγή). Σκόπιμη είναι επίσης και διενέργεια τοξικολογικής εξέτασης, προκειμένου να διερευνηθεί το ενδεχόμενο χορήγησης κατασταλτικών (ή/και άλλων) ουσιών. Ιδιαίτερη ιατροδικαστική σημασία έχουν τα έλκη από κατάκλιση, τα οποία είναι δυνατόν να συνδέονται με το θάνατο του ηλικιωμένου (σηψαιμία). Σε αυτές τις περιπτώσεις ο ιατροδικαστής, μετά τη διενέργεια της νεκροψίας-νεκροτομής καλείται να καταθέσει σχετικά με την ύπαρξη αιτιώδους σχέσης μεταξύ του θανάτου, των ελκών και της τυχόν παραμέλησης. Στην παρούσα παρουσίαση πραγματοποιείται μια σύντομη ανασκόπηση των περιστατικών του Εργαστηρίου μας και με αφορμή αυτά συζητούνται τα κυριότερα θέματα που ανακύπτουν.

ΣΥΝΔΡΟΜΟ ΑΙΦΝΙΔΙΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΒΡΕΦΩΝ Ή ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ; Η ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Ε. Σακελλιάδης, Σ. Παπαδόδημα, Κ. Μωραΐτης, Χ. Σπηλιοπούλου
stpap@med.uoa.gr, 210-7462431,

Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

Το σύνδρομο του αιφνιδίου θανάτου βρεφών (sudden infant death syndrome, SIDS) αφορά περιστατικά θανάτου βρεφών που αμέσως προηγουμένως βρισκόταν σε καλή κατάσταση υγείας και η αιτία θανάτου τους παραμένει απροσδιόριστη παρά την ενδελεχή διερεύνηση του θανάτου. Η διερεύνηση των περιστατικών SIDS πρέπει να περιλαμβάνει αυτοψία του χώρου, νεκροψία-νεκροτομή, τοξικολογικές και μικροβιολογικές εξετάσεις, έλεγχο για μεταβολικά νοσήματα και κυρίως ανασκόπηση του κλινικού ιστορικού. Με αυτόν τον τρόπο είναι δυνατός ο αποκλεισμός άλλων αιτιών θανάτου, αλλά και ο εντοπισμός πιθανών παραγόντων που ευθύνονται για τον αιφνίδιο θάνατο των βρεφών. Επιπλέον, φαίνεται ότι αρκετά περιστατικά παιδοκτονίας, τα οποία στα παρελθόν κατατάσσονταν ως SIDS, αναγνωρίζονται πλέον λόγω προσεκτικότερης και εκτενέστερης διερεύνησης. Σε μερικές περιπτώσεις, μια τέτοια διάκριση είναι πολύ δύσκολη, έως και αδύνατη, όπως σε περιπτώσεις πνιγμονής με κάποιο μαλακό μέσο (π.χ. μαξιλάρι). Εξάλλου, ιδιαίτερη συζήτηση έχει γίνει σχετικά με την αντιμετώπιση αιφνιδίου θανάτου περισσότερων του ενός βρεφών στην ίδια οικογένεια. Σε περιπτώσεις στις οποίες ο ιατροδικαστής διατηρεί ενδοιασμούς θα πρέπει να δηλώνει «απροσδιόριστη αιτία θανάτου» και να μην είναι κατηγορηματικός εάν κληθεί στο Δικαστήριο. Ωστόσο, τα «ύποπτα» περιστατικά θα πρέπει να καταγράφονται και να παρακολουθούνται από τις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες ώστε να υπάρχει η σχετική επαγρύπνηση.

ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΠΟΔΟΣΗ ΕΥΘΥΝΩΝ ΣΤΟ ΒΙΑΣΜΟ

Φλουρή Μαγδαληνή psy1717@stud.soc.uoc.gr , 6977371757
Κρυπωτός Άγγελος-Μιλτιάδης psy1671@stud.soc.uoc.gr , 6973388036
Παπαστεφανάκης Εμμανουήλ psy1713@stud.soc.uoc.gr , 6932175953
Κυρικλάκη Ανδριανή psy1667@stud.soc.uoc.gr , 6945161949

Πανεπιστήμιο Κρήτης- Τμήμα Ψυχολογίας

Ο βιασμός, η πιο συχνή μορφή σεξουαλικής κακοποίησης, μπορεί να έχει τραυματικές επιπτώσεις στο θύμα, στιγματίζοντας ποικιλοτρόπως τη ζωή του. Η σύγχρονη κοινωνία, παρά τα σημαντικά βήματα προόδου προς την ανακούφιση των θυμάτων βιασμού, συχνά τα αντιμετωπίζει με δυσπιστία, προκατάληψη ή ακόμα επικρίνοντάς τα. Αυτό εξηγεί, εν μέρει, το γεγονός ότι ένα μικρό ποσοστό του συνόλου των βιασμών καταγγέλλεται στην αστυνομία και από αυτούς μόνο λίγοι φτάνουν στα δικαστήρια (Martin et al., 2006. Tavara, 2006). Στην παρούσα έρευνα, χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο που περιελάμβανε δύο σύντομες ιστορίες βιασμού, σε διαφορετικά πλαίσια, εξισωμένες ως προς το μερίδιο της ευθύνης που φέρει το θύμα και ο ύπτης. Σκοπός της έρευνας είναι να εντοπιστούν οι πεποιθήσεις αντρών και γυναικών, ηλικίας από 18 έως 60 ετών και διαφόρων μορφωτικών επιπέδων, ως προς το μερίδιο ευθύνης που επιρρίπτουν είτε στο θύτη, είτε στο θύμα, ή και στους δύο, χρησιμοποιώντας μια πενταβάθμια κλίμακα σημασιολογικής διαφοροποίησης. Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη ότι στην Ελλάδα μέχρι πρόσφατα δεν υπήρχε δεδικασμένο βιασμού στο γάμο, διερευνήθηκαν οι απόψεις των ερωτηθέντων για το κατά πόσο υφίσταται βιασμός στο γάμο, και για τον τρόπο με τον οποίο το θύμα πρέπει να χειριστεί την κατάσταση.

Η ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΩΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Χαρά Σπηλιοπούλου, Ιατροδικαστής, Αν. Καθηγήτρια

Η ιατροδικαστική εξέταση του παιδιού απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή και ευαισθησία, ικανότητα επικοινωνίας, χρήση του κατάλληλου λεξιλογίου και υπομονή. Η διαπίστωση των βλαβών που οφείλονται σε σεξουαλική κακοποίηση και η διαφοροδιάγνωσή τους από άλλες καταστάσεις, παθολογικές ή μη, απαιτεί γνώση, εμπειρία και εξοικείωση με την ανατομία του γεννητικού συστήματος των παιδιών. Αρκετές φορές η κλινική εξέταση αποβαίνει αρνητική ή με περιορισμένα μη ειδικά ευρήματα, λόγω της καθυστερημένης αναφοράς του συμβάντος ή του είδους της σεξουαλικής κακοποίησης, γεγονός που δυσχεραίνει ακόμη περισσότερο την διαμόρφωση ενός καταληκτικού συμπεράσματος. Ο ιατροδικαστής θα πρέπει να έχει υπόψη του ότι οι γονείς ή τα πρόσωπα που φροντίζουν το παιδί ενδέχεται να εμπλέκονται με κάποιον τρόπο στην κακοποίησή του. Κατά συνέπεια καλείται να εκτιμήσει αν η παρουσία τους στον εξεταστικό χώρο μπορεί να επιτραπεί προκειμένου να διευκολυνθεί η εξέταση του παιδιού ή να αποφευχθεί, σε περίπτωση που διατηρεί αμφιβολίες για το ρόλο τους στην κακοποίηση. Εκτός της κλινικής εξέτασης, ο ιατροδικαστής συγκεντρώνει και αξιολογεί τα αποτελέσματα των εργαστηριακών εξετάσεων. Επίσης, αν το κρίνει απαραίτητο, φροντίζει για την παρουσία άλλων ιατρών, όπως παιδίατρο, γυναικολόγου ή ψυχιάτρου. Με την ολοκλήρωση των εξετάσεων αυτών θα πρέπει να παραδώσει μια εμπειριστατωμένη και περιεκτική έκθεση, η οποία θα αφήνει όσο το δυνατόν μικρότερο ποσοστό αμφιβολιών προκειμένου να βοηθηθεί ανάλογα το Δικαστήριο. Τέλος, αν και δεν συμπεριλαμβάνεται στα αυστηρώς εννοούμενα καθήκοντα ενός ιατροδικαστή, το χρέος του ως ιατρός επιβάλλει την μέριμνα για την ψυχική και, ενδεχομένως, σωματική αποκατάσταση του παιδιού, μέσω της κατάλληλης καθοδήγησης σε υπηρεσίες και επαγγελματίες υγείας.

Η ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΟΥ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΑ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥ ΕΝΗΛΙΚΟΥ

Σταυρούλα Παπαδόδημα, Ιατροδικαστής, Λέκτορας

strap@med.uoa.gr, 210-7462431,

Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

Η σεξουαλική κακοποίηση στους ενήλικους αφορά στο μεγαλύτερο ποσοστό της το γυναικείο φύλο. Η ιατροδικαστική εξέταση της σεξουαλικά κακοποιημένης γυναίκας περιλαμβάνει την αντικειμενική εξέταση (τόσο των γεννητικών οργάνων, όσο και του υπόλοιπου σώματος), την καταγραφή των αναφερόμενων συμβάντων, τη λήψη του ιατρικού ιστορικού (παθήσεις, επεμβάσεις, φαρμακευτική αγωγή), την εκτίμηση της γενικότερης φυσικής, διανοητικής και ψυχολογικής κατάστασης της εξεταζόμενης, και τη δυνατότητα ομαλής ή μη επικοινωνίας. Σε περίπτωση που κριθεί απαραίτητο ζητείται η συνδρομή ενός γυναικολόγου ή/και ψυχιάτρου. Η σεξουαλική κακοποίηση είναι μια ιδιαίτερα ψυχotraυματική εμπειρία και ο ιατροδικαστής θα πρέπει να αντιμετωπίζει την όλη κατάσταση με την απαιτούμενη σοβαρότητα και χωρίς προκαταλήψεις. Η αναζήτηση σπέρματος και άλλων βιολογικών υλικών (αίματος, τρίχες) στο σώμα και τα ενδύματα της εξεταζόμενης είναι απαραίτητη για τη διενέργεια των εργαστηριακών εξετάσεων (τοξικολογικές και DNA). Τοξικολογική εξέταση θα πρέπει να πραγματοποιηθεί και στα βιολογικά υλικά του θύματος προκειμένου να διαπιστωθεί η λήψη ψυχοδραστικών ουσιών. Η σεξουαλική κακοποίηση όμως μπορεί να συμβεί και σε άνδρες, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις θύματα είναι ηλικιωμένα άτομα. Οι ιδιαιτερότητες της ιατροδικαστικής εξέτασης στις ομάδες αυτές επίσης συζητούνται.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΟΞΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΣΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ

Μαρία Στεφανίδου – Λουτσίδου, Τοξικολόγος, Αν. Καθηγήτρια
mstefan@med.uoa.gr, 210-7462415

Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ

Σε περιστατικά βιασμού και σε σεξουαλικά εγκλήματα, η αναζήτηση σπέρματος αποτελεί μία συνήθη, αλλά καθοριστικής σημασίας εξέταση της καθημερινής ιατροδικαστικής πράξης, που οδηγεί στην αποκάλυψη της ταυτότητας του βιαστή ή του δολοφόνου και στη διαλεύκανση υποθέσεων σεξουαλικού χαρακτήρα. Σε όλα τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας διενεργείται εξέταση του θύματος ή των ενδυμάτων του ή των κλινοσκεπασμάτων για τον εντοπισμό και την ταυτοποίηση κηλίδων σπέρματος. Το Τοξικολογικό Εργαστήριο διαθέτει πολυάριθμες μεθόδους για την ταυτοποίηση του σπέρματος, οι μέθοδοι αυτές, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους, καθώς και τα χρονικά διαστήματα διατήρησης του σπέρματος στις διάφορες κοιλότητες του σώματος μετά τη σεξουαλική επαφή περιγράφονται. Η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων από την ανάλυση των κηλίδων σπέρματος είναι δύσκολη και απαιτεί εξειδικευμένο και έμπειρο επιστημονικό προσωπικό. Δεδομένου ότι υπάρχουν και περιπτώσεις βιασμού χωρίς την παρουσία σπέρματος (π.χ. χρήση προφυλακτικού, από τον βιαστή, βαζεκτομή κλπ), για το λόγο αυτό εφαρμόζονται ειδικές μέθοδοι ανίχνευσης του Υ χρωμοσώματος του βιαστή. Η περαιτέρω ταυτοποίηση του άρρενος ατόμου με την ανάλυση του DNA οδηγεί στην αποκάλυψη του βιαστή και στην απονομή της Δικαιοσύνης.

ΤΟΞΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΨΥΧΟΔΡΑΣΤΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ

Κωνσταντίνος Πίστος, Λέκτορας, Τοξικολόγος

Εργαστήριο Ιατροδικαστικής και Τοξικολογίας, Ιατρική Σχολή, ΕΚΠΑ
cpistos@med.uoa.gr , : 210-7462433

Η διερεύνηση περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης συχνά είναι δυσχερής. Στις περιπτώσεις στις οποίες έχει χρησιμοποιηθεί κάποια ψυχοδραστική ουσία για τη διευκόλυνση του δράστη και την κάμψη της άμυνας του θύματος, είναι πολύ πιθανόν να μην υπάρχουν κακώσεις και κατά συνέπεια η ιατροδικαστική τεκμηρίωση εφαρμογής σωματικής βίας να μην είναι εφικτή. Υπό αυτές τις συνθήκες, η αναζήτηση και ανεύρεση της ψυχοδραστικής ουσίας είναι καθοριστικής σημασίας για τη δικαστική έκβαση της υπόθεσης. Ωστόσο, συχνά η τοξικολογική διερεύνηση καθίσταται προβληματική λόγω δυσχερειών όπως η καθυστερημένη καταγγελία της πράξης, η χορήγηση μικρών και εφάπαξ δόσεων ψυχοδραστικών ουσιών με μικρό χρόνο ημιζωής και ο μεγάλος αριθμός των πιθανών ουσιών. Το Τοξικολογικό Εργαστήριο έχει ευθύνη για την ανάπτυξη αναλυτικής μεθοδολογίας που να χαρακτηρίζεται από υψηλή ευαισθησία και εξειδίκευση, καθώς και για την ενημέρωση ως προς τις ακριβείς δυνατότητες του Εργαστηρίου, τις προϋποθέσεις της σωστής δειγματοληψίας, την ορθή και ασφαλή αποθήκευση και μεταφορά των βιολογικών δειγμάτων και πειστηρίων στο Εργαστήριο. Τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά την τοξικολογική διερεύνηση τέτοιων περιστατικών συζητούνται.

ΟΙ ΑΝΔΡΕΣ ΩΣ ΘΥΜΑΤΑ ΒΙΑΣΜΟΥ

Τσαπαροπούλου Έφη, Ψυχολόγος

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ, ΜΚΟ της Εκκλησίας της Ελλάδος, www.solidarity.gr , 210 5203031-5

Μέχρι σήμερα οι έρευνες εστιάζονται κυρίως στην κακοποίηση των γυναικών, εξετάζοντας τη φύση, την έκταση και την έξαρση του προβλήματος με αποτέλεσμα την ίδρυση ξενώνων, κινημάτων, οργανισμών για την ψυχολογική, σωματική, πνευματική, οικονομική στήριξη αυτών.

Γεγονός όμως είναι ότι θύματα κακοποίησης μπορεί να είναι και οι άντρες. Το 1977 η Suzanne Steinmetz εισήγαγε τον όρο «κακοποιημένοι άντρες». Η έκταση ενός συγκρίσιμου προβλήματος που θέλει τους άντρες θύματα δεν ήταν γνωστή και αντιληφθείσα από το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, διότι ελάχιστες έρευνες έγιναν για την γνωστοποίηση του προβλήματος. Πρόσφατες μελέτες, ωστόσο, συνέβαλαν σε μια καλύτερη κατανόηση της οικογενειακής ή συντροφικής κακοποίησης των αντρών.

Κατηγορίες κακοποιημένων αντρών: Άντρες που κακοποιούνται μέσα σε μία ομοφυλοφιλική σχέση, Άντρες που κακοποιούνται από τη σύντροφο/σύζυγο, Άντρες που κακοποιήθηκαν στην παιδική τους ηλικία.

Μορφές κακοποίησης: Ψυχολογική, Οικονομική, Κοινωνική απομόνωση, Σωματική, Σεξουαλική, Πνευματική, Stalking

Συνέπειες που αφορούν την ανδρική κακοποίηση: Πνευματικές, Συναισθηματικές, Σωματικές, Διαταραχές ταυτότητας, Δυσκολίες με το σεξουαλικό προσανατολισμό, Ομοφοβία, Σύνδρομο PTSD (flashbacks, πολλαπλή προσωπικότητα, διαταραχές ύπνου), Διαταραχές υγείας

ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΒΙΑΣΜΟΣ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ

Σβουρδάκου Δέσποινα

Δρ. Παντείου Παν/μιου, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Τομέας Εγκληματολογίας
despsv@gmail.com

Από τις τριάντα βιοαφηγήσεις βαρυποινιτών που εμπλέκονται στο οργανωμένο έγκλημα και από τις τριάντα δύο βιοαφηγήσεις ανηλίκων που έχουν διαπράξει κακουργήματα, αναδύθηκαν σημαντικά αποτελέσματα όπως, οι παράγοντες που ώθησαν τους εγκλειστούς στην παρέκκλιση και στο έγκλημα, η κουλτούρα της φυλακής, το τυπικό αλλά και ουσιαστικό 24ωρο των εγκλειστών.

Οι έρευνες διεξήχθησαν στη Δικαστική φυλακή του Κορυδαλλού, όσο και στο Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων του Αυλώνα. Το πρωτογενές υλικό που επεξεργάστηκε κατέδειξε ότι οι άγραφοι νόμοι και οι κώδικες της φυλακής βασίζονται σε όλες τις μορφές βίας: σωματική, λεκτική, ψυχολογική και σεξουαλική. Η βίαιη κουλτούρα της, καταγράφεται από τις μαρτυρίες των κρατουμένων.

Υποδηλώνεται το φαινόμενο της κακοποίησης και το πολιτισμικό υπόβαθρο του βιασμού μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου. Οι άνδρες που πέφτουν θύματα, υφίστανται την ίδια κακοποίηση με αυτή των γυναικών. Ταπεινωμένοι, με αρκετές ανασφάλειες και απύθμενο μίσος, αδυνατούν να σωφρονιστούν. Περιθωριοποιημένοι και με ψυχικό ένδυμα την οργή και την απελπισία, έχουν περισσότερες πιθανότητες για εγκληματική σταδιοδρομία και λιγότερες για ομαλή επανένταξη στο κοινωνικό σύνολο. Επίσης, αναφέρονται τα αίτια της κακοποίησης και του βιασμού τόσο στον Κορυδαλλό, όσο και στη φυλακή ανηλίκων. Τέλος, καταθέτουν την δική τους άποψη, οι επιφορτισμένοι με την τήρηση της τάξης και της περιφρούρησης τόσο των εγκλείστων όσο και των σωφρονιστικών ιδρυμάτων.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΩΣ ΔΡΑΣΤΕΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ

Χ.Κ.Τσόπελας*, Α. Δουζένης, Ε.Λύκουρας****

*Ψυχιατρικό Νοσοκομείο Αττικής

** 2^η Πανεπιστημιακή Ψυχιατρική Κλινική, Αττικών Νοσοκομείων

Η κοινωνική άρνηση της σεξουαλικής κακοποίησης από γυναίκες δράστες ήταν κυρίαρχη μέχρι το και το τέλος του 20^{ου} αιώνα. Η σύγχρονη βιβλιογραφία δίνει αυξανόμενη έμφαση τόσο στον διαφοροποιημένο ορισμό σεξουαλικής κακοποίησης, όσο και στην ύπαρξη ψυχοπαθολογίας των θηλυκών δραστών.

Έγινε βιβλιογραφική έρευνα των κύριων βάσεων δεδομένων (*Medline, Embase, Psycinfo*), για σχετικές μελέτες με περιορισμό σε ευρωπαϊκή και βορειοαμερικανική βιβλιογραφία, για να εξασφαλιστεί η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ομοιομορφία. Επίσης έγινε προσωπική επαφή με συγγραφείς για περαιτέρω πληροφορίες.

Αποτελέσματα: Επίκαιρος και αρκετά ξεκάθαρος παραμένει ο ορισμός της σεξουαλικής κακοποίησης ως «η εκμετάλλευση ενός παιδιού για τη σεξουαλική ικανοποίηση ενός ενήλικου» από τους Frase (1993) και Koonig (1995).

Καθώς οι δράστες είναι νέες στην ηλικία (μέχρι 36 ετών), και συνήθως έχουν συγγενική ή φιλική σχέση με το θύμα, χρησιμοποιούν πιο συχνά πειθώ και ψυχολογικό εξαναγκασμό για την σεξουαλική επαφή, κάνουν δύσκολη την διάκριση της κακοποίησης από το σεξουαλικό παιχνίδι και τον πειραματισμό.

Οι αναφορές περιπτώσεων και οι περιγραφικές μελέτες δείχνουν ότι οι θηλυκοί δράστες πάσχουν από μια πλειάδα ψυχιατρικών διαταραχών όπως μια ή περισσότερες διαταραχές προσωπικότητας, (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με ελλείμματα ελέγχου παρορμήσεων), εξάρτηση από ουσίες, κατάθλιψη, αυτοκαταστροφικό ιδεασμό, νοητική υστέρηση(σχεδόν 50%), φτωχές κοινωνικές δεξιότητες, και ψυχωσικές διαταραχές (<10%).

Συμπεράσματα-Συζήτηση: Μια ομόφωνη άποψη της θηλυκής σεξουαλικής κακοποίησης είναι δύσκολη. Συχνά η σεξουαλική κακοποίηση από θηλυκούς δράστες είναι δύσκολα αναγνωρίσιμη ή θεωρείται περισσότερο ηθικά αποδεκτή από την σεξουαλική κακοποίηση από άνδρες. Αναγνωρίζοντας την συνήθη απουσία μείζονας ψυχοπαθολογίας και τον κυρίαρχο λόγο των διαταραχών προσωπικότητας και της νοητικής υστέρησης οι θεραπείες πρέπει να εστιάζουν στις διαφορετικές και μακρόχρονες ψυχολογικές παρεμβάσεις. Αυτές μαζί με την πρόληψη και τη δημόσια ευαισθητοποίηση θα μπορούσαν να είναι ένα ισχυρό εργαλείο στη μείωση σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων από γυναίκες.

ΑΙΜΟΜΙΞΙΑ: ΑΜΕΣΕΣ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ

Βέρα Λάγγαρη

Ψυχολόγος, MSc, PhD cand. Αναπτυξιακής Ψυχοπαθολογίας Παιδιού και Εφήβου
Παιδοψυχιατρική Κλινική Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών,
ΜΚΟ "ΚΛΙΜΑΚΑ", www.klimaka.org.gr, τηλ: 210 3417160
ΕΕΜΠΣΚ, www.obrela.gr, 210 7236200

Η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού στα πλαίσια της οικογένειας, συνιστά μια τραυματογεννητική διαδικασία για το παιδί-θύμα, η οποία βιώνεται σαν ένα σωματικό και ψυχικό τραύμα. Οι επιπτώσεις στο ψυχολογικό επίπεδο είναι αναπόφευκτες και συχνά εντείνονται μετά την αποκάλυψη του γεγονότος. Οι επιπτώσεις της ενδοοικογενειακής σεξουαλικής κακοποίησης μπορεί να είναι άμεσες, καλύπτοντας τα δύο πρώτα χρόνια μετά την εμπειρία, και μακροπρόθεσμες, κατά την ενήλικη ζωή.

Η σοβαρότητα των ψυχολογικών επιπτώσεων σχετίζεται με παράγοντες όπως η διάρκεια και η ένταση της κακοποίησης και η σχέση του παιδιού με τον θύτη. Αναφέρεται ότι μια αιμομικτική σχέση που σταματάει στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού προκαλεί λιγότερες επιπτώσεις από μια αιμομικτική σχέση που συνεχίζεται κατά τη διάρκεια της εφηβείας. Επιπλέον οι συνέπειες είναι μεγαλύτερες στην περίπτωση όπου η αιμομικτική σχέση περιελάμβανε τη χρήση βίας και εξαναγκασμού και ο θύτης ήταν συγγενικό πρόσωπο.

Έρευνες αναφέρουν ότι τα παιδιά που έζησαν αιμομικτικές εμπειρίες παρουσιάζουν εντονότερες μακροπρόθεσμες συνέπειες σε σύγκριση με παιδιά που έγιναν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης, μια και μοναδική φορά από ξένα πρόσωπα, και έλαβαν ικανοποιητική υποστήριξη από την οικογένειά τους.

Η παρέμβαση της δικαιοσύνης στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το γεγονός της σεξουαλικής κακοποίησης αποκαλύπτεται, οδηγεί συχνά στη δευτερογενή θυματοποίηση και τον κοινωνικό στιγματισμό του παιδιού και ολόκληρης της οικογένειας. Είναι σαφές ότι κάτω από αυτές τις συνθήκες, ο ψυχικός τραυματισμός του παιδιού εντείνεται εξαιτίας των ψυχολογικών πιέσεων, των συναισθηματικών εκβιασμών και της ενοχοποίησης που δέχεται από την οικογένεια για την αποκάλυψη του «οικογενειακού μυστικού».

Θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά στις διαφορετικές εκδηλώσεις των άμεσων ψυχολογικών επιπτώσεων, ανάλογα με το αναπτυξιακό στάδιο στο οποίο βρίσκεται το παιδί και στον τρόπο με τον οποίο η σεξουαλική κακοποίηση κατά την παιδική ηλικία επηρεάζει μακροπρόθεσμα την ενήλικη ζωή των θυμάτων.

ΠΡΟΣΗΛΥΤΙΣΜΟΣ: ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΕΚΟΥΣΙΑΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΤΟΜΩΝ ΕΥΠΑΘΩΝ ΟΜΑΔΩΝ

Παναγιώτης Κουλουκάκος (Δικηγόρος), **Μαρία Μαρκαντωνάκη** (Κλινική Ψυχολόγος -Ψυχοθεραπευτρια), **Γεώργιος Κουφογιάννης** (Δικηγόρος)
- Κέντρο Ψυχολογικής Υποστήριξης και Λογοθεραπείας Αλίμου,
- Δικηγορικό Γραφείο Γεωργίου Κουφογιάννη και Συνεργατών.
697 4922646, 210 9829041.

Η μελέτη αυτή αποτελεί συνέχεια αυτής παρουσιάστηκε στο 2^ο Συνέδριο για την Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής προηγούμενο συνέδριο, και αφορούσε τον προσηλυτισμό ατόμων στα πλαίσια των μεταφυσικών ανησυχιών του ατόμου, με απώτερο σκοπό την σεξουαλική κακοποίηση. Στην εξέλιξή της η έρευνα που παρουσιάζεται σήμερα, επιχειρεί την ανάλυση γενικότερα των προσηλυτιστικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται, προκειμένου να πειστούν άτομα ειδικών κατηγοριών που προέρχονται από ευπαθείς ομάδες, να υποστούν με τη θέλησή τους σεξουαλική κακοποίηση. Τέλος επιχειρείται η επανοριοθέτηση του όρου «σεξουαλική κακοποίηση».

Η μελέτη παρουσιάζει τις μεθοδολογίες, με τις οποίες, προσηλυτιστικά και παρελκυστικά, άτομα με ιδιοτελείς σκοπούς, κυρίως οφειλομένους στον προσπορισμό οικονομικού οφέλους, ή στην ικανοποίηση σεξουαλικών παραφιλιών, πείθουν άτομα που έχουν είτε οικονομική ανάγκη, είτε δεν έχουν ωριμότητα σκέψεως, να υπόκεινται συστηματικά ή μεμονωμένα ή με ειδικό τρόπο σεξουαλικές πράξεις που εμπεριέχονται στον όρο «σεξουαλική κακοποίηση». Παρατηρήθηκε, άτομα με χαμηλή αυτοεκτίμηση, με ελλιπή οικογενειακή και κοινωνική υποδομή, καθώς και άτομα με σοβαρά οικονομικά προβλήματα, προερχόμενα από ασθενείς οικονομικές και κοινωνικές ομάδες, να προσελκύονται έναντι ανταλλαγμάτων και να υποβάλλονται ακόμη και με τη θέλησή τους σε σεξουαλική κακοποίηση. Αυτή η εκούσια σεξουαλική κακοποίηση, είναι εμφανές ότι γίνεται όχι αβίαστα, και όχι υπό πλήρη καταλογισμό, δηλαδή υπό πλήρη συναίσθηση της πραγματικότητας, αλλά υπό το κράτος ψυχικής έξαρσης που δημιουργεί πρωτογενώς, είτε κάποια σοβαρή ψυχολογική διαταραχή, είτε η οικονομική ανέχεια στην οποία βρίσκονται. Ενδεικτικά αναφέρεται η μελέτη του φαινομένου ανηλικών ανδρών, κυρίως οικονομικών μεταναστών, που πείθονται στο να κακοποιηθούν σεξουαλικά από ομοφυλόφιλους έναντι οικονομικών ανταλλαγμάτων, ενώ η σεξουαλική επιθυμία των κακοποιημένων σαφώς χαρακτηρίζεται ετεροφυλοφιλική.

Από τη μελέτη των στοιχείων της έρευνας προέκυψε ότι η εκούσια σεξουαλική κακοποίηση ατόμων για την κάλυψη αναγκών τους, που προέρχονται είτε από ψυχική διαταραχή, είτε από οικονομική ανέχεια, αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες αιτίες σεξουαλικής κακοποίησης στις σύγχρονες κοινωνίες, με καταλυτικές επιπτώσεις, τόσο στην προσωπική ζωή των κακοποιημένων, όσο και εν γένει στην κοινωνική συνοχή και υγεία. Προτείνονται μέτρα μείωσης του φαινομένου, ανάληψη πρωτοβουλιών από συγκεκριμένους φορείς, και η περαιτέρω έρευνα του φαινομένου. Τέλος προτείνονται νομοθετικές πρωτοβουλίες προς την κατεύθυνση πρόληψης και καταστολής του φαινομένου.

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΣ ΚΑΝΙΒΑΛΙΣΜΟΣ

Θεώνη- Φανή Στ. Τριανταφύλλου (1), Εμμανουήλ Στ. Τριανταφύλλου (2)

(1) Κλινικός Ψυχολόγος, Ψυχιατρική Κλινική 414 ΣΝΕΝ, Διδάκτωρ Τμήματος Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης

(2) Τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας ΕΚΠΑ

Το θέμα του Κανιβαλισμού όπως και το θέμα της Αιμομιξίας αποτελούν τα βασικά ταμπό της ανθρώπινης κοινωνίας.

Η παρουσίαση προσεγγίζει το φαινόμενο του Σεξουαλικού Κανιβαλισμού.

Παρουσιάζεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή του φαινομένου, ορίζονται οι κατηγορίες Κανιβαλισμού που έχουν καταγραφεί και γίνεται εστιασμός στο φαινόμενο του Σεξουαλικού Κανιβαλισμού.

Παρουσιάζονται πυρηνικά στοιχεία των δραστών Σεξουαλικού Κανιβαλισμού και σχολιάζονται βασικοί δείκτες που συσχετίζουν την Ψυχοπαθητική Απόκλιση, τον Στοματικό Σαδισμό και τον Ναρκισσισμό με το φαινόμενο του Σεξουαλικού Κανιβαλισμού.

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Φρόσω Μόττη-Στεφανίδη, Καθηγ Ψυχολογίας

Τομέας Ψυχολογίας, Τμήμα Φ.Π.Ψ, Πανεπιστήμιο Αθηνών

fmotti@psych.uoa.gr

Το φαινόμενο της θυματοποίησης/εκφοβισμού παιδιών και εφήβων από συμμαθητές τους στο χώρο του σχολείου είναι παλιό και συνηθισμένο. Συχνά οι

γονείς και οι εκπαιδευτικοί δεν δίνουν μεγάλη σημασία σε αυτό το φαινόμενο, διότι το θεωρούν μέρος της ενσωμάτωσης του παιδιού στην κοινότητα των συνομηλίκων του. Οι σύγχρονες μελέτες έχουν, όμως, δείξει ότι η ψυχοκοινωνική και μαθησιακή προσαρμογή του παιδιού στο σχολείο εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το βαθμό ασφάλειας και προστασίας που αισθάνεται στο χώρο του σχολείου. Η παρουσίαση θα επικεντρωθεί στο φαινόμενο της θυματοποίησης, το οποίο αναφέρεται σε βίαιες ή επιθετικές πράξεις που ασκούνται επανειλημμένα από ένα παιδί ή από ομάδα παιδιών εναντίον ενός άλλου παιδιού, με στόχο να του προκαλέσουν σωματικό ή/και ψυχικό πόνο και τελικά να το καθυποτάξουν. Θα εξετασθούν οι μορφές του φαινομένου, τα χαρακτηριστικά βάσει των οποίων η θυματοποίηση διακρίνεται από άλλες μορφές επιθετικότητας, οι επιπτώσεις της θυματοποίησης στην ψυχική υγεία και προσαρμογή των παιδιών-στόχων, και τα πιθανά αίτια του φαινομένου. Τέλος, θα συζητηθούν τρόποι αντιμετώπισης του φαινομένου του εκφοβισμού από τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς, καθώς και από το ίδιο το παιδί-στόχο. Ειδικότερα, θα εξετασθούν μέθοδοι πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου στην τάξη και στον ευρύτερο χώρο του σχολείου, τρόποι αντιμετώπισης των παιδιών που εκφοβίζουν άλλα παιδιά αλλά και των παιδιών που αποτελούν συχνά στόχο εκφοβισμού.

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΕΔΡΑΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΘΕΜΑΤΑ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

Κοντογιάννη Ελεάννα

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής-Ψυχολογίας

elekond21@yahoo.gr , 26510-20214 και 6947851191

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντική και ανησυχητική αύξηση του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών στη χώρα μας. Παρ' όλα αυτά, ο θεσμός του σχολικού ψυχολόγου εξακολουθεί να παραμένει μακριά από τα σχολεία μας, σε αντίθεση με άλλες χώρες του δυτικού κόσμου, όπου ο θεσμός αυτός έχει εδραιωθεί από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα.

Το γεγονός της αύξησης των κρουσμάτων σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών ενισχύει την επιτακτικότητα της ανάγκης για εδραίωση του θεσμού αυτού και στα σχολεία της χώρας μας.

Η εργασία αυτή στοχεύει στο να αναδείξει τον απαραίτητο ρόλο του σχολικού ψυχολόγου-συμβούλου υπό το πρίσμα του ευρέως διαδεδομένου φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης, η οποία αποτελεί μάστιγα της εποχής μας.

Κατά τη διάρκεια της ομιλίας θα συζητηθούν θέματα δεοντολογίας και ορίων της δράσης του σχολικού ψυχολόγου, καθώς και μέθοδοι ανάπτυξης του βαθμού της ενσυναίσθησης των μαθητών. Θα αναφερθεί επίσης το ισχύον νομικό πλαίσιο της χώρας μας σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών.

Θα δοθούν απαντήσεις σε ερωτήματα όπως:

- Ποιος είναι ο πλέον ενδεδειγμένος τρόπος προσέγγισης του παιδιού που έχει υποστεί σεξουαλική κακοποίηση;
- Πώς μπορεί ο σχολικός ψυχολόγος να διευκολύνει το παιδί στο να μιλήσει για αυτό το ευαίσθητο θέμα;
- Πού σταματάει ο ρόλος του ψυχολόγου και από ποιο σημείο εμπλέκεται η Δικαιοσύνη;
- Πώς μπορεί να παράσχει ο ψυχολόγος ουσιαστική βοήθεια στο παιδί;
- Πώς μπορούμε να ενημερώσουμε και να βοηθήσουμε τα παιδιά μας ώστε να αυτοπροστατεύονται;

Τέλος, θα αναδειχθεί η ανάγκη διεπιστημονικότητας και στενής συνεργασίας της Ψυχολογίας με άλλους κλάδους όπως της Υγείας, της Εκπαίδευσης και της Δικαιοσύνης, με κοινό στόχο την εξάλειψη του φαινομένου της σεξουαλικής κακοποίησης που αποτελεί ακόμη θέμα ταμπού στη χώρα μας.

Η ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΘΥΜΑΤΩΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΓΙΑΤΡΩΝ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ

Απόστολος Βεΐζης

Διευθυντής Τμήματος Προγραμμάτων, Γιατροί Χωρίς Σύνορα
apostolos.veizis@athens.msf.org
210 5200 500; 693 66 99 130

Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα (ΓΧΣ) είναι ένας διεθνής ανεξάρτητος ανθρωπιστικός ιατρικός οργανισμός. Σκοπός του είναι η παροχή ιατρικής βοήθειας σε πληθυσμούς που βρίσκονται σε καταστάσεις επείγουσας ανάγκης λόγω επιδημιών, ένοπλων συγκρούσεων ή καταστροφών που οφείλονται σε φυσικούς ή ανθρώπινους παράγοντες. Οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα είναι υποχρεωμένοι να σέβονται τις δεοντολογικές αρχές του επαγγέλματός τους και να διατηρούν την πλήρη ανεξαρτησία τους απέναντι σε οποιαδήποτε εξουσία, ή σε οποιαδήποτε θρησκευτική, πολιτική ή οικονομική δύναμη.

Οι ΓΧΣ παρέουν φροντίδα και υποστήριξη στα θύματα σεξουαλικής βίας στο Μπουρούντι, στη Λιβερία, στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, στο Σουδάν, στην Κολομβία και σε πολλές άλλες χώρες που παρεμβαίνουν. Τον τελευταίο χρόνο οι ΓΧΣ παρείχαν βοήθεια σε 11 542 θύματα σεξουαλικής βίας. Η αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας είναι δύσκολη και υπάρχουν πολλά εμπόδια στην κατάλληλη θεραπεία και υποστήριξη των θυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των πολιτιστικών.

Οι αντίξοες συνθήκες δουλειάς σε επείγουσες και μη καταστάσεις, όπου δεν υπάρχει ούτε η βασική φροντίδα υγείας, απλά προστίθενται σε αυτά τα εμπόδια. Ωστόσο, οι ΓΧΣ έχουν την ευθύνη να παράσχουν περίθαλψη στα θύματα σεξουαλικής βίας με στόχο την ουσιαστική και ποιοτική φροντίδα της υγείας τους, κι αυτό μέσα σε ένα εμπιστευτικό περιβάλλον.

Οι εθελοντές αντιμετωπίζουν τα τραύματα των θυμάτων, προσφέρουν αντισύλληψη και παρέχουν θεραπεία για την πρόληψη των σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων και το HIV/AIDS.

Δεδομένου ότι η σεξουαλική βία αποτελεί συχνά ταμπού, είναι εξίσου σημαντικό να υπάρχουν εκπαιδευτικές δραστηριότητες που θα αυξάνουν την ενημέρωση για το ζήτημα και για το γεγονός ότι υπάρχει διαθέσιμη ιατρική θεραπεία. Σε κάποια από τα προγράμματά τους, οι ΓΧΣ πραγματοποιούν ψυχοκοινωνική συμβουλευτική.

Εδώ, οι γυναίκες έχουν τη δυνατότητα να μιλήσουν -συχνά για πρώτη φορά- γι' αυτά που υπέστησαν. Μοιράζονται τις πεπειθήσεις τους και τους αναγνωρίζεται το γεγονός ότι υπέφεραν. Στόχος των ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων είναι η ενίσχυση ή η αποκατάσταση των μηχανισμών αντιμετώπισης και του αυτοελέγχου.

ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΟΝΤΑΣ ΤΟ ΤΡΑΥΜΑ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕΣΩ ΨΥΧΟΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

Χάρης Καραουλάνης, M.A., Ph.D. (Cand.), Ψυχολόγος – Ψυχοθεραπευτής

Ελληνικό Κέντρο Βιοσύνθεσης
har_kara@yahoo.com, 6977 482072 - 210 8078543

Η σεξουαλική κακοποίηση δεν γνωρίζει φύλο, ηλικία, κατάσταση ή εξωτερικές συνθήκες. Η εμπειρία είναι πάντα τραυματική, πολύ συχνά έχει σαν συνέπεια τη μετατραυματική αγχώδη διαταραχή, επηρεάζοντας κάθε τομέα της ζωής του θύματος αλλά και του περιβάλλοντος του. Έτσι υπάρχει έντονη ανάγκη για κατανόηση των ψυχολογικών συνεπειών και υποστήριξη των θυμάτων. Παράλληλα έχει γίνει φανερό και αποδεκτό η άμεση σχέση μεταξύ ψυχολογικών και σωματικών διαταραχών. Στην παρουσίαση αυτή αναλύονται οι συνέπειες της σεξουαλικής κακοποίησης από την οπτική γωνία μιας ψυχοσωματικής προσέγγισης της Μετατραυματικής Αγχώδους Διαταραχής (PTSD) όπως αυτή κυρίως εκπροσωπείται από τους θεωρητικούς και ψυχοθεραπευτές David Boadella και Peter Levine. Η προσέγγιση αυτή μας βοηθά να κατανοήσουμε το πως αντιδρά το σύστημά μας σαν μία ψυχοσωματική ενότητα όταν υποστεί τη σεξουαλική κακοποίηση και μας προσφέρει μία αντίστοιχη θεραπευτική προσέγγιση με σημαντικά πλεονεκτήματα.

Όταν ένας οργανισμός εκτεθεί για παράδειγμα σε κάποιο μεγάλο κίνδυνο ή απειλή, ξεκινά η έντονη ενεργοποίηση του συμπαθητικού νευρικού συστήματος και η ενστικτώδης αντίδραση του οργανισμού μπορεί να πάρει τη μορφή της πάλης, της φυγής ή του παγώματος. Στη συνέχεια, η για οποιονδήποτε λόγο αδυναμία επιτυχούς εκτόνωσης της μεγάλης φόρτισης που έχει αναπτυχθεί είναι δυνατό να οδηγήσει σε μία σειρά από ψυχοσωματικές και ψυχολογικές διαταραχές.

Η παραπάνω θεώρηση οδηγεί σε μια συγκεκριμένη ψυχοσωματική ψυχοθεραπευτική πρακτική, οι βασικές αρχές και μέθοδοι της οποίας παρουσιάζονται μέσα από ένα κλινικό παράδειγμα θεραπευτικής παρέμβασης σε μια ενήλικη γυναίκα. Η γυναίκα αυτή ξεκίνησε θεραπεία για εντεινόμενες κρίσεις πανικού, αγοραφοβία και άγχος θανάτου. Η έναρξη της συμπτωματολογίας συνέπεσε με ένα περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας της.

Τέλος η ανάλυση του μηχανισμού δημιουργίας και λειτουργίας της Μετατραυματικής Αγχώδους Διαταραχής οδηγεί και στην διατύπωση ορισμένων οδηγιών «συναισθηματικών πρώτων βοηθειών» που μπορούν να προσφερθούν στα θύματα ανάλογα με την ηλικία τους.

ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ, ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗ ΒΙΑ & ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΕΡΩΤΙΚΟΥ ΠΑΘΟΥΣ

Τόλης Γιώργος, Καθηγητής Ενδοκρινολογίας

Ρομπόπουλος Γρηγόρης, Ειδικευόμ Ενδοκρινολογίας

Ιπποκράτειο Νοσοκομείο

gtolis@hippocratio.gr , gtolismd@hotmail.com

«Όσο κι αν το κακό το κρύβει ολόκληρη η Γη έρχεται πάντα η ώρα που το παραδίνει στα μάτια των ανθρώπων» ΟΥΙΛΙΑΜ ΣΑΙΞΠΗΡ, Άμλετ.

«Βάλε τον εαυτό σου στη θέση του κυνηγού.

Είναι αυτό που πρέπει να κάνω. Να μπω στη θέση του κυνηγού. Όπως συμβαίνει στα ντοκιμαντέρ της άγριας φύσης, όπως ένα λιοντάρι στην πεδιάδα Σερεντζέτι της Αφρικής: Βλέπει ένα τεράστιο κοπάδι από αντιλόπες να ξεδιψούν σ' ένα νερόλακκο' με κάποιο τρόπο -το διαβάζουμε στα μάτια του- το λιοντάρι εστιάζεται σε μία και μοναδική αντιλόπη την ξεχωρίζει ανάμεσα από τις χιλιάδες άλλες του κοπαδιού' έχει εξασκηθεί να οσφραίνεται τους αδύναμους και τρωτούς, τη διαφορά μεταξύ ενός ζώου και ενός άλλου ζώου, έχει μάθει να αναζητά το στοιχείο που ξεχωρίζει το

πιθανό του θύμα».

«Τι είδους άνθρωπος μπορεί να κάνει μια τέτοια πράξη;

Στα πλαίσια της έρευνάς μας για τους κατά συρροή δολοφόνους ο Μπομπ Ρέστλερ κι εγώ πήγαμε στο Τζολιέτ του Ιλινόις να μιλήσουμε με τον Ρίτσαρντ Σπεκ. Επιστρέφοντας στο δωμάτιο του ξενοδοχείου είδα στις ειδήσεις τον Νταν Ράδερ να μιλάει με έναν άλλο δολοφόνο, τον Τόμας Βάντα, που ήταν επίσης έγκλειστος στις φυλακές Τζολιέτ. Ο Βάντα είχε καταδικαστεί για τη δολοφονία μίας γυναίκας. Είχε μαχαιρώσει το θύμα του πολλές φορές. Το άτομο αυτό μπαινόβγαινε σε όλη του τη ζωή σε Ψυχιατρικά ιδρύματα και κάθε φορά που θεραπευόταν και τον άφηναν ελεύθερο, έβγαινε και έκανε κι άλλο έγκλημα. Πριν το φόνο για τον οποίον ήταν τώρα μμέσα, είχε ξανασκοτώσει».

«Οι ιστορίες φρίκης δεν έχουν τελειωμό. Ο Ρίτσαρντ Μαρκέτ, ένα άτομο με πολλές διαταραχές συμπεριφοράς που αντιμετώπιζε κατηγορίες για απόπειρα βιασμού και για σωματική κακοποίηση στην πολιτεία του Όρεγκον, στα είκοσι μόλις χρόνια του βίασε, σκότωσε και ακρωτηρίασε μετά από μία αποτυχημένη σεξουαλική πράξη μία γυναίκα που «ψώνισε» σε ένα μπαρ του Πόρτλαντ. Στη συνέχεια το έσκασε από την περιοχή, μπήκε στον κατάλογο των Πιο επικίνδυνων Καταζητούμενων του FBI και τελικά συνελήφθη στην Καλιφόρνια. Δικάστηκε για φόνο πρώτου βαθμού και καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη. Μετά από δώδεκα χρόνια πήρε αναστολή και, μέχρι να ξανασυλληφθεί, σκότωσε και διαμέλισε δύο ακόμα γυναίκες. Μα το Θεό, δεν μπορώ να καταλάβω τι ήταν αυτό που έκανε την επιτροπή αναστολής να πιστέψει ότι το άτομο αυτό δεν ήταν πλέον επικίνδυνο»!

«Φυσικά κανείς δεν παραξενεύεται από το γεγονός ότι οι κατηγορούμενοι και οι δικηγόροι υπεράσπισης χρησιμοποιούν όποιο στοιχείο μπορούν προκειμένου να αποφύγουν την ευθύνη των πράξεών τους. Ανάμεσα στους παράγοντες που η ομάδα υπεράσπισης του Σόουκρος προέβαλε συμπεριλαμβανόταν και το μετατραυματικό σοκ εξαιτίας της θητείας του στον πόλεμο του Βιετνάμ. Η έρευνα απέδειξε ότι ο Σόουκρος δεν βρέθηκε ποτέ σε μία μάχη».

«Οι ωμοί φόννοι των ιερόδουλων έγιναν στα μισοσκοτεινά, κακοφωτισμένα από λάμπες γκαζιού στενά του βικτοριανού Λονδίνου, στο άγριο και πυκνοκατοικημένο Ιστ Εντ από τις 31 Αυγούστου έως τις 9 Νοεμβρίου του 1888. Κατά τη διάρκεια τούτης της χρονικής περιόδου η αγριότητα των φόννων και των μετά θάνατο ακρωτηριασμών κλιμακώθηκαν. Τα χαράματα της 30ης Σεπτεμβρίου ο Τζακ σκότωσε δύο γυναίκες μέσα σε μία δύο ώρες - κάτι ανήκουστο για εκείνη την εποχή. Τα επόμενα τρία χρόνια έγιναν και άλλοι φόννοι νεαρών γυναικών και ακολούθησε μία επιστολή που στάλθηκε στον τοπικό τηλεοπτικό σταθμό και αποκάλυπτε πολλά για τον ψυχισμό του άγνωστου δράστη, που είχε δώσει μόνος στον εαυτό του το παρατσούκλι του. «Πόσους φόννους πρέπει να κάνω ακόμα, για να μπει το όνομά μου στις εφημερίδες και για να στρέψω την προσοχή του έθνους πάνω μου;» ρωτούσε».

ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΗ ΒΙΑ:

Η βία και η κακοποίηση στις συντροφικές-ερωτικές σχέσεις παρουσιάζονται πολύ συχνότερα από όσο θα περίμενε κανείς, Αυτό που ξεκίνα σαν όνειρο ευτυχίας και για τους δύο, καταλήγει σε έναν φαύλο κύκλο κακοποίησης, που με τον καιρό επιδεινώνεται και οι σύντροφοι βιώνουν όλο και μμεγαλύτερη απόγνωση, εγκλωβισμό, αδυναμία απομόνωση και ακραία αρνητικό συναισθήματα Η συναισθηματική και λεκτική κακοποίηση συχνά

μμετατρέπονται σε απειλές και χτυπηματα ειδικό σε περιόδους στρες. Όσοι κακοποιούν τον/την σύντροφο τους γενικό νιώθουν ανασφαλείς και θέλουν να έχουν τον έλεγχο και η κακοποίηση συχνά χειροτερεύει όταν νιώθουν ότι ο σύντροφος μπορεί να τους εγκαταλείψει.

- Οι σύντροφοι που βιαιοπραγούν κατά βάθος νιώθουν ανεπαρκείς και φοβούνται την εγκατάλειψη.
- Η απουσία της πατρικής στοργής στην παιδική ηλικία παίζει σημαντικό ρόλο για τις γυναίκες

ΤΑ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΕΡΩΤΙΚΟΥ ΠΑΘΟΥΣ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟΥΣ:

Ο Δράστης ...

- ...ήταν άντρας σε ποσοστό 95,7% .
- ... ήταν Έλληνας σε ποσοστό 78,3% .
- ... ανήκε στην ηλικιακή ομάδα από 36 έως 45 ετών σε ποσοστό 31,8% .
- ... χαρακτηρίστηκε ψυχικά υγιής σε ποσοστό 87% .
- ... χαρακτηρίστηκε κοινωνικός σε ποσοστό 87% .
- ... καταγόταν από χωριό σε ποσοστό 43,5% .
- ... εξάσκουσε επιστημονικό η ελεύθερο επάγγελμα σε ποσοστό 17,4%
- ... ήταν μεγαλύτερος από το θύμα σε .. ποσοστό 76,9% .
- ... χρησιμοποίησε μαχαίρι, σουγιά η σπιλέτο σε ποσοστό 34,8%
- ... δεν είχε καταναλώσει αλκοόλ σε ποσοστό 78,3% .
- ... δεν βρισκόταν υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών σε ποσοστό 87% .
- ... δεν τέλεσε άλλο έγκλημα σε ποσοστό 91,3% .
- ... δεν ζήτησε συγγνώμη για το έγκλημα σε ποσοστό 65,2%
- ... καταδικάστηκε σε ισόβια κάθειρξη σε ποσοστό 31,6%.

ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΔΑΝΙΚΟΥ ΕΡΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥ

Κωνσταντίνα Τσιλιάκου, Ψυχολόγος

Ορέστης Γιωτάκος, Ψυχίατρος

«Ελληνική Εταιρία Μελέτης και Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης»

www.obrela.gr, giotakos@tri.forthnet.gr, 210 7236200

Σκοπός της έρευνας ήταν η διερεύνηση των διαφορών ανάμεσα στα δύο φύλα σχετικά με την προτίμηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που μπορεί να διαθέτει ο/η ιδανικός/ή ερωτικός/ή σύντροφος. Επιπλέον, η διερεύνηση του βαθμού στον οποίο άνδρες και γυναίκες εκτιμούν με ακρίβεια τις πεποιθήσεις περί του ιδανικού ερωτικού συντρόφου του αντίθετου φύλου.

Ένα δείγμα 289 ανδρών και 137 γυναικών συμπλήρωσε το τυποποιημένο ερωτηματολόγιο των McGuire & Wiederman, 2000, που αναφέρεται στα χαρακτηριστικά που μπορεί να έχει ο/η ιδανικός/η ερωτικός/η σύντροφος, καθώς και στις πεποιθήσεις για τις προτιμήσεις του αντίθετου φύλου.

Οι άνδρες αξιολόγησαν υψηλότερα ως ιδανική ερωτική σύντροφο αυτή που είναι σωματικά ελκυστική, βιώνει εύκολα οργασμό, και ερέσκειται σε ερωτικό περιεχόμενου ταινίες ή περιοδικά. Οι γυναίκες αγιολόγησαν υψηλότερα ως ιδανικό ερωτικό σύντροφο αυτόν που έχει γνώσεις και εμπειρία γύρω από το σεξ και αναλαμβάνει κυριαρχικό ρόλο στη διάρκεια του σεξ. Η σύγκριση μεταξύ της αναφερόμενης απο τους άνδρες προτίμησης και της πεποίθησης των γυναικών για την υποτιθέμενη προτίμηση των ανδρών, έδειξε ότι οι γυναίκες υπερεκτιμούν το βαθμό στον οποίο οι άνδρες αρέσκονται στο να ακούνε κομπλιμέντα στη διάρκεια του σεξ, καθώς και το να παρακολουθούν ερωτικές ταινίες ή βιβλία. Η σύγκριση μεταξύ

της αναφερόμενης από τις γυναίκες προτίμησης και της πεποίθησης των ανδρών για την υποτιθέμενη προτίμηση των γυναικών, έδειξε ότι οι άνδρες υποεκτιμούν την προτίμηση των γυναικών για έναν ερωτικό σύντροφο ο οποίος επικοινωνεί τις επιθυμίες του, καθώς και έναν σύντροφο που βιώνει εύκολα οργασμό.

Τα ευρήματα αυτά παρουσιάζουν αρκετές ομοιότητες, σε σύγκριση με το δείγμα Αμερικανών ανδρών και γυναικών (McGuirl & Wiederman, 2000). Επιπλέον, τα ευρήματα αυτά θα μπορούσαν φανούν χρήσιμα στη προσπάθεια προσέγγισης συμβουλευτικού τύπου στις θεραπείες οικογένειας ή ζεύγους.

ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΔΙΚΟΥ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΡΑΣΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Μουδάτσου Μαρία, Βλάχος Σταμάτης, Γρίβα Άρτεμις, Ρουμελιώτη Μυρτώ

M.K.O. PRAKSIS

m.moudatsou@praksis.gr, maria_m10@hotmail.com, 210 8213704, 210 3417368

Η σεξουαλική κακοποίηση εντάσσεται στην κατηγορία εκείνη αξιόποινων πράξεων που, αν και όχι καινοφανείς, δεν έχουν τύχει της αναγκαίας εμβάθυνσης στην Ελλάδα. Το γεγονός αυτό έρχεται σε αντίθεση, τόσο με την κοινωνική απαξία που προκαλεί, όσο και, κυρίως, με την πολυπλοκότητά του. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζεται ως αναγκαία η διεπιστημονική διερεύνηση και προσέγγιση κρίσιμων παραγόντων του φαινομένου.

Αντικείμενο της παρούσας μελέτης αποτελεί η διερεύνηση των στάσεων και αντιλήψεων επιστημόνων ιατρικού, ψυχοκοινωνικού και νομικού προφίλ για το δράστη σεξουαλικής κακοποίησης. Η μελέτη αφορά τη διεξαγωγή πιλοτικής έρευνας πεδίου στην ανωτέρω ομάδα στόχο, καθώς και σχετική βιβλιογραφική ανασκόπηση. Θα επιχειρηθεί έτσι η εξαγωγή σχετικών συμπερασμάτων και η κριτική προσέγγιση – ανάλυσή τους.

Επιδιώκεται η πιθανή συσχέτιση ανεξάρτητων μεταβλητών όπως, δημογραφικά στοιχεία (φύλο, ηλικία, καταγωγή, μορφωτικό επίπεδο, οικογενειακή κατάσταση), κοινωνικοοικονομική κατάσταση και πολιτικές πεποιθήσεις, με επιμέρους ζητήματα που αφορούν στο δράστη σεξουαλικής κακοποίησης. Συγκεκριμένα, ερευνάται η στάση και οι αντιλήψεις των ανωτέρω ειδικών επιστημόνων απέναντι σε θέματα όπως, καταλογισμός ευθύνης, ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και σχέση δράστη και θύματος, ποινής και συνθηκών κράτησης, παρουσίασης από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης.

Η εν λόγω μελέτη στοχεύει σε μία πρώτη διερεύνηση των στάσεων και αντιλήψεων του προαναφερθέντος δείγματος σχετικά με επιμέρους ζητήματα που αφορούν στο δράστη σεξουαλικής κακοποίησης και αποσκοπεί στο να καταθέσει για περαιτέρω μελέτη, τα συμπεράσματά της καθώς και προβληματικές του φαινομένου (ιδιαίτερα για ιδεολογικούς και κοινωνικοοικονομικούς συσχετισμούς - όπου υφίστανται).

Η ΑΠΟΔΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΩΝ ΦΥΛΟΥ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΦΥΛΟΥ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΡΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΩΝ (ΒΕΣ): ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Κική Πετρουλάκη, Αθανάσιος Ντιναπόγιας, Susan Morucci, Αντωνία Τσιριγώτη
«Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Βίας»

kiki@antiviolence-net.eu , www.antiviolence-net.eu , 6944 451372 , 210 9225491

Κάθε άτομο, από τη στιγμή της γέννησής του δέχεται συνεχώς από την οικογένεια, το σχολείο και την κοινωνία καταγιγισμό ρητών και άρρητων μηνυμάτων που υποδεικνύουν το πρότυπο της θηλυκότητας και της αρρενωπότητας. Τα μηνύματα αυτά ασκούν πιέσεις στα άτομα να συμμορφωθούν με μια πληθώρα ρόλων και

προσδοκιών που απορρέουν από το φύλο τους όπως διαμορφώνεται κοινωνικά, ενώ στις πατριαρχικά δομημένες κοινωνίες το σύνολο των αξιών που καλούνται να υιοθετήσουν υπερτονίζει τις διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών. Υπό αυτές τις συνθήκες, άνδρες και γυναίκες εγκλωβισμένοι στα στερεότυπα του φύλου τους, πείθονται και αποδέχονται τους εκ διαμέτρου αντίθετους ρόλους που τους επιβάλλονται: ο άνδρας οφείλει να είναι πάντα νικητής, να έχει τον έλεγχο, να είναι επιθετικός και να μην δέχεται «όχι» ως απάντηση και η γυναίκα οφείλει να είναι ευαίσθητη, παθητική και να δείχνει αυτοθυσία. Με εδραιωμένες αυτές τις αντιλήψεις δεν είναι καθόλου περίεργο να εμφανίζεται στις σχέσεις τους ΒΕΣ. Η αντίφαση είναι εμφανής: όλοι μας, συνειδητά ή ασυνείδητα, ενισχύουμε κοινωνικά στερεότυπα που οδηγούν στη βία, και την ίδια στιγμή «παλεύουμε» να εξαλείψουμε κάθε μορφή βίας από την κοινότητά μας.

Στην παρούσα ανακοίνωση προτείνεται ότι αποτελεσματική πρωτογενής πρόληψη της ΒΕΣ θα επιτευχθεί μέσω παρεμβάσεων που θα στοχεύουν κυρίως στη μη εδραίωση ή/και στην τροποποίηση των στερεοτυπικών αντιλήψεων για τους ρόλους των δύο φύλων, καθώς και στη διαμόρφωση πεποιθήσεων απαραίτητων για τη δημιουργία υγιών διαφυλικών σχέσεων. Τέτοιες παρεμβάσεις θα πρέπει να απευθύνονται σε παιδιά και των δύο φύλων και να ξεκινούν σε πολύ μικρή ηλικία. Το σύστημα όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων, από το νηπιαγωγείο μέχρι το Πανεπιστήμιο, θα αποτελούσε ιδανικό πλαίσιο εφαρμογής.

Οι μαθήτριες και οι μαθητές όλων των βαθμίδων καλούνται, μέσα από κατάλληλα διαμορφωμένες για την ηλικία τους δραστηριότητες βιωματικού τύπου, να αξιολογήσουν και να αμφισβητήσουν τα πολιτισμικά «κληροδοτούμενα» στερεότυπα και να προσεγγίσουν τις όποιες διαφορές των δύο φύλων ως *ατομικές διαφορές* και όχι ως χαρακτηριστικά ανωτερότητας του ενός φύλου έναντι του άλλου.

Ενδεικτικά θα παρουσιαστούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα βιωματικών δραστηριοτήτων για κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα.

ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΝΔΡΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΒΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΡΩΤΙΚΩΝ ΣΥΝΤΡΟΦΩΝ (ΒΕΣ)

Κική Πετρούλακη¹, Αθανάσιος Ντιναπόγιας¹, Ορέστης Γιωτάκος², Ελένη Πετρίδου¹

¹ Κέντρο Έρευνας και Πρόληψης Ατυχημάτων (ΚΕΠΑ),
Μονάδα Προληπτικής Ιατρικής, Εργαστήριο Υγιεινής και Επιδημιολογίας, Ιατρική Σχολή, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

² Στρατιωτικό Νοσοκομείο Αθηνών, Ψυχιατρική Κλινική
kpetroul@med.uoa.gr , ntinap@med.uoa.gr

Η βία μεταξύ Ερωτικών Συντρόφων (ΒΕΣ) συνιστά σημαντικό πρόβλημα δημόσιας υγείας και η πρόληψή της έχει ιεραρχηθεί ως προτεραιότητα σε πολλές χώρες. Σ' αυτό το πλαίσιο σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε σε τρεις χώρες (Ελλάδα, Φινλανδία, Γερμανία) η παρέμβαση με τίτλο "Improving the Response to Intimate Partner Violence (IPV) in Military Settings" (JAI/DAP/2004-1/101/WY) στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος DAPHNE.

Μέθοδος: Η παρέμβαση –σειρά ομιλιών με μεγάλο ακροατήριο στο πλαίσιο του στρατού (Ελλάδα, Φινλανδία) και με μικρές ομάδες σε Τεχνικές Σχολές (Γερμανία)-στόχευε στην ευαισθητοποίηση/ ενημέρωση νέων ανδρών σε θέματα ΒΕΣ, στο να αυξήσει την εμπάθεια για τα θύματα και στο να τους εκπαιδεύσει στο πώς να παρεμβαίνουν.

Για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης λήφθηκαν δύο μετρήσεις (πριν και μετά). Κύριος σκοπός ήταν να αξιολογηθεί το κατά πόσο η παρέμβαση επηρέασε τη γνώση και τις στάσεις των συμμετεχόντων γύρω από ζητήματα σχετικά με τη ΒΕΣ. Μετρήθηκε, επίσης, η δεκτικότητά τους απέναντι στην παρέμβαση καθώς και ο βαθμός ικανοποίησής τους από την συμμετοχή τους.

Αποτελέσματα: Η αξιολόγηση βασίστηκε σε συνολικό δείγμα 695 νέων ανδρών που συμπλήρωσαν και τα δύο ερωτηματολόγια. Όσον αφορά την προσωπική ικανοποίηση των συμμετεχόντων, που μετρήθηκε βάσει 5-βάθμιας κλίμακας, το 72% έως 85% περίπου των συμμετεχόντων αξιολόγησαν θετικά (≥ 3) τις διάφορες παραμέτρους της παρέμβασης. Όσον αφορά την χρησιμότητα της παρέμβασης, τα 2/3 των συμμετεχόντων και από τις τρεις χώρες απάντησαν ότι διόρθωσαν τουλάχιστον μία εσφαλμένη άποψη που είχαν όσον αφορά τη ΒΕΣ, το 1/3 ότι εντόπισαν λανθασμένες συμπεριφορές τις οποίες διέπραξαν σε κάποια σχέση τους επειδή δεν τις θεωρούσαν λάθος, ενώ σε ποσοστό από 63% έως 82% δήλωσαν ότι έμαθαν μία ή περισσότερες χρήσιμες πληροφορίες. Το 70% των Ελλήνων και Γερμανών ανδρών δήλωσαν ότι θα συνιστούσαν σε φίλους τους να συμμετέχουν σε παρόμοιο πρόγραμμα.

Ως προς τις στάσεις, η ανοχή του συνολικού δείγματος απέναντι στη βία φάνηκε να μειώνεται εξαιτίας του προγράμματος. Το Ελληνικό δείγμα, ωστόσο, εξακολούθησε να θεωρεί περισσότερο δικαιολογημένη τη βίαιη συμπεριφορά των ανδρών προς τις συντρόφους τους απ' ότι τη βίαιη συμπεριφορά των γυναικών. Ενδιαφέροντα ευρήματα αποτελούν ακόμη οι λόγοι για τους οποίους οι άνδρες των τριών δειγμάτων δικαιολογούν την εμφάνιση βίαιης συμπεριφοράς καθώς και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες πιστεύουν ότι ένας άνδρας δικαιολογείται να πιέσει μια γυναίκα να κάνει σεξ μαζί του.

Συμπεράσματα: Από την αξιολόγηση της παρέμβασης φάνηκε ότι οι νέοι άνδρες είναι δεκτικοί στην προοπτική του να λειτουργήσουν ως σύμμαχοι στην προσπάθεια καταπολέμησης της ΒΕΣ. Επειδή τα στερεότυπα των φύλων είναι μεταξύ των κύριων αιτιών της ΒΕΣ οι μελλοντικές προσπάθειες πρόληψης θα πρέπει να είναι προς την κατεύθυνση της αλλαγής αυτών των στερεοτύπων, πράγμα που μπορεί να επιτευχθεί μόνο εφόσον στοχευθούν και τα δύο φύλα και μάλιστα σε όσο το δυνατόν νεότερες ηλικίες, στο πλαίσιο του σχολείου.

ΠΑΡΑΦΙΛΙΕΣ: ΟΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗΣ ΑΙΣΧΡΟΦΙΛΙΑΣ, ΝΕΚΡΟΦΙΛΙΑΣ, ΚΑΙ ΖΩΟΦΙΛΙΑΣ: ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ & Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΨΥΧΟΛΟΓΟΥ

Κρυπωτός Άγγελος-Μιλτιάδης

psy1671@stud.soc.uoc.gr τηλ. 6973388036

Φλουρή Μαγδαληνή

psy1717@stud.soc.uoc.gr τηλ. 6977371757

Πανεπιστήμιο Κρήτης- Τμήμα Ψυχολογίας

Μια ιδιαίτερη μορφή σεξουαλικής κακοποίησης κατά την οποία μπορεί να βλάπτεται τόσο το μη συναινών άτομο όσο και το άτομο που την διαπράττει, είναι οι παραφιλίες. Η λιγότερο διερευνημένη κατηγορία αυτών, είναι οι παραφιλίες *‘μη προσδιοριζόμενες αλλιώς’*. Η παρούσα ανακοίνωση επικεντρώνεται σε αυτές, και ιδιαίτερα στις περιπτώσεις της τηλεφωνικής αισχροφιλίας, της νεκροφιλίας, της ζωοφιλίας (κτηνοβασίας) και τα αίτια αυτών, καθώς η εξέλιξη της τεχνολογίας και η ευρεία χρήση του διαδικτύου, φαίνεται να διευκολύνει την εκδήλωση τέτοιων συμπεριφορών, οδηγώντας σε μια συνακόλουθη αύξηση των κλινικών περιπτώσεων (Pakhomou, 2006. Williams & Weinberg, 2003). Πιο συγκεκριμένα, η τηλεφωνική αισχροφιλία εμφανίζει υψηλά ποσοστά συννοσηρότητας με άλλες παραφιλίες όπως η ηδονοβλεψία και η επιδειξιμανία. Παρατηρείται συχνότερα σε ετεροφυλόφιλους άντρες, γύρω στα τριάντα με φυσιολογικά ή αυξημένα επίπεδα σεξουαλικότητας και με επαρκή γνωστική ικανότητα. Οι άνθρωποι αυτοί εκμεταλλεύονται την ανωνυμία που τους προσφέρει η τηλεφωνική επικοινωνία, ενώ παράλληλα τους δίνεται η ευκαιρία να είναι σεξουαλικά επιθετικοί (Price et al., 2002). Αναφορικά με τη νεκροφιλία, η βιβλιογραφία αναφέρει ότι εμφανίζει διαφορετικά πρότυπα συμπεριφοράς και κατηγοριοποιήσεις. Τα πιθανά κίνητρά της είναι: η κατοχή ενός μη απορριπτικού και δεκτικού συντρόφου, η υπερνίκηση των αισθημάτων απομόνωσης, η έκφραση της δύναμης και τέλος η έλξη προς τα πτώματα. Η τελευταία μορφή παραφιλίας που εξετάζεται, είναι η ζωοφιλία. Οι έρευνες δείχνουν ότι οι ζωόφιλοι έχουν διαπράξει κατά το παρελθόν σεξουαλικά εγκλήματα, προέρχονται από οικογένειες με λιγότερη κατανόηση, επικοινωνία, επιβεβαίωση και ελλιπές συναισθηματικό δέσιμο. Επίσης συχνά, οι ίδιοι έχουν πέσει θύματα σεξουαλικής κακοποίησης (Fleming et al., 2002). Κλείνοντας, διερευνάται ο ρόλος του κλινικού ψυχολόγου και οι πιθανές θεραπείες των παραφιλιών, μέσα από προγράμματα αντιμετώπισης τέτοιων περιπτώσεων, και παρατίθενται δημοσιευμένες κλινικές περιπτώσεις.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΥ ΤΡΑΥΜΑΤΟΣ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΗΣ ΒΙΟΣΥΝΘΕΣΗΣ

Λίλη Αναγνωστοπούλου, (Δρ) Ψυχολόγος

Ελληνικό Κέντρο Βιοσύνθεσης

www.biosynthesis.gr, biosynth@hol.gr, 210-6836485

Η Βιοσύνθεση είναι μια σωματική ψυχοθεραπευτική προσέγγιση. Αντιμετωπίζει το σεξουαλικό τραύμα σε επίπεδο νου, εγκεφάλου και σώματος. Εξετάζει τις επιπτώσεις του στη νευροφυσιολογία και τη συμπεριφορά του ανθρώπου και παρέχει εργαλεία και γνώσεις για την αντιμετώπιση του που συμπεριλαμβάνει τις σωματικές αισθήσεις και τη δυνατότητα του κάθε ανθρώπου να ξαναδημιουργήσει τον εαυτό του και το κόσμο του.

Θεματολογία της ύλης:

1. Ορισμός Τραύματος.
Επιπτώσεις στη νευροφυσιολογία και τη συμπεριφορά. Ο ρόλος της μνήμης.
Ψευδής μνήμη
2. Νευρικό σύστημα.
Υπερδιέγερση vs Ακίνησία, PTSD, Alpha – gamma κινητικό σύστημα.
Αισθήσεις. Αποσύνδεση.
3. Όρια.
Το σώμα σαν παρελθόν και παρόν. Ασφάλεια. Αντιμετώπιση του τραύματος.
Ασκήσεις για την ενίσχυση της αίσθησης ασφάλειας, ορίων, δύναμης.
4. Συναισθήματα και πεπιοθήσεις που συνδέονται με τη σεξουαλική
κακοποίηση.
Συγχώρεση. Η πνευματική διάσταση του τραύματος.
5. Ομαλή ανάπτυξη σεξουαλικότητας.
Σχέσεις. Ο ρόλος της ευχαρίστησης. Η διαιώνιση της σεξουαλικής βίας.
6. Εποπτεία περιστατικών.

Πέντε διήμερα σεμινάρια, σύνολο 50 ωρών

Απευθύνεται σε επαγγελματίες υγείας, ψυχιάτρους, ομοιοπαθητικούς γιατρούς, ψυχολόγους, συμβούλους, ψυχοθεραπευτές, κοινωνικούς λειτουργούς, νοσοκόμους, φυσικοθεραπευτές, εναλλακτικούς θεραπευτές, ρεφλεξολόγους.

Levine, Peter, Το Ξύπνημα της Τίγρης, Ελληνικά Γράμματα, 1999

Sexual Healing (Audio CD), Sounds True, 2005

Kolk, Bessel Van Der, et al, Traumatic Stress, Guilford Press, 1996

Ogden, Pat, et al, Trauma and the body, Norton, 2006

Rothschild, Babette, The Body Remembers, Norton, 2006

ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΦΥΛΑΚΙΣΤΗΚΑΝ ΓΙΑ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Γιωτάκος Ορέστης*, Βαϊδάκης Νίκος, Μαρκιανός Μανώλης**, Χριστοδούλου
Γιώργος****

* Ψυχιατρική Κλινική 414 Στρατιωτικού Νοσοκομείου Αθηνών - Ελλ Ετ Μελέτης και
Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης,

** Ψυχιατρική Κλινική Πανεπιστημίου Αθηνών, Αιγινήτειο Νοσοκομείο

giotakos@tri.forthnet.gr, www.obrela.gr, 210 7236200

Σκοπός της μελέτης ήταν η διερεύνηση των κοινωνικών, εγκληματολογικών και ψυχιατρικών παραμέτρων ατόμων που φυλακίστηκαν για βιασμό (n=58, μέση ηλικία=29,6 έτη) και παιδοφιλία ή και αιμομιξία (n=34, μέση ηλικία=42,8 έτη).

Το 38% του συνολικού δείγματος ήταν αλλοδαποί και το 17% αναλφάβητοι. Το εγκληματολογικό ιστορικό έδειξε ότι το 84% των ατόμων είχαν σαν θύμα γυναίκα, το 42% είχαν σαν θύματα άτομα ηλικίας 3-15 ετών, το 44% διέπραξε σεξουαλική κακοποίηση πολλές φορές με το ίδιο θύμα, το 37% διέπραξε βαριά συνοδό σωματική βλάβη, το 25% είχαν συνεργό, το 78% είχε προσχεδιάσει την πράξη, το 39% έκανε χρήση τοξικών ουσιών λίγο πριν τη διάπραξη, το 70% καταδικάστηκαν με ποινή κάθειρξης άνω των 10 ετών, ενώ το 78% παρουσίαζε μέτρια έως πλήρη έλλειψη παραδοχής της πράξης. Το 32% του δείγματος ανέφερε σωματική και το 16% σεξουαλική κακοποίηση κατά την παιδική ηλικία.

Η ψυχιατρική εξέταση (SCID I, II) έδειξε ότι το 72% του δείγματος είχε τουλάχιστον μία, το 32% δύο και το 9% τρεις τρέχουσες ή παρελθούσες ψυχιατρικές

διαταραχές. Το 12% και 13% είχαν, αντίστοιχα, παρόν και παλαιό μείζον καταθλιπτικό επεισόδιο, το 11% δυσθυμική διαταραχή, το 32% ιστορικό διαταραχής από χρήση εθιστικών ουσιών, και το 71% τουλάχιστον μία παραφιλική διαταραχή. Τέλος, το 92% και 30% είχαν αντίστοιχα μία και δύο διαγνώσεις του Άξονα II (DSM IV).

Τα υψηλά επίπεδα κοινωνικής επιβάρυνσης, αλλά και ψυχιατρικής νοσηρότητας που βρέθηκαν στο δείγμα αυτό υποδεικνύουν την ανάγκη συστηματικής διερεύνησης και θεραπευτικής αντιμετώπισης των ατόμων με σεξουαλική παραπτωματικότητα. Δεδομένου του υψηλού ποσοστού υποτροπής των ατόμων με σεξουαλική παραπτωματικότητα μετά την αποφυλάκιση, εκτιμούμε ότι η ανάπτυξη προγραμμάτων θεραπευτικής αντιμετώπισης, αναμένεται να δράσει σημαντικά στην πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης. Να σημειωθεί ότι παρόμοια προγράμματα που εφαρμόζονται από 20ετίας σε Β Ευρώπη και Β Αμερική έχουν δείξει σημαντική μείωση των υποτροπών.

Τηλεφωνική Γραμμή Ενημέρωσης

της *Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης κ Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης*

για θέματα που αφορούν Σεξουαλική Κακοποίηση

210 7236200

Επίσης, ενημερωθήτε επικοινωνώντας στο info@obrela.gr

Είσαι έφηβος ή παιδί;

Έχεις βιώσει σεξουαλική κακοποίηση; Νοιώθεις συχνά θλίψη; Νοιώθεις ότι η στενή σχέση και σωματική επαφή με άλλους είναι προβληματική;

Εάν κάποιος σε κακοποιεί σεξουαλικά, χρειάζεσαι βοήθεια για να μπει τέλος στην κατάσταση αυτή. Χρειάζεσαι κάποιον που θα σε ακούσει προσεκτικά, θα σε κάνει να νοιώσεις άνετα και θα σε καθοδηγήσει. Παρακαλούμε, επικοινωνήστε μαζί μας.

Είσαι ενήλικας;

Είσαι θύμα σεξουαλικής κακοποίησης; Είχες κακοποιηθεί σεξουαλικά όταν είσουν παιδί; Νοιώθεις απομόνωση κάτω από το βάρος σεξουαλικών προβλημάτων; Νοιώθεις κατάθλιψη, άγχος, ντροπή και ενοχές ή υποφέρεεις από χαμηλή αυτοεκτίμηση;

Στη Γραμμή μας παρέχεται η ενημέρωση και η στήριξη που χρειάζεσαι αυτή τη στιγμή.

Είσαι γονέας;

Είσαι γονέας ή κηδεμόνας παιδιού που κακοποιείται ή έχει κακοποιηθεί σεξουαλικά; Θέλεις βοήθεια για να ξεκαθαρίσεις τις σκέψεις σου; Θέλεις να αναφέρεις την κακοποίηση, αλλά δεν ξέρεις πως να προχωρήσεις;

Μπορείτε να μοιραστείτε τα συναισθήματά σας. Στη Γραμμή θα βρείτε βοήθεια και πιθανόν διέξοδο ή λύση σε όλα αυτά.

Είσαι φίλος, σύντροφος ή άλλο μέλος της οικογενείας;

Ζείς με σύντροφο που είχε κακοποιηθεί σεξουαλικά και δυσκολεύεσαι να καταλάβεις τη συμπεριφορά που παρουσιάζει; Αναρωτιέσαι για τον καλύτερο τρόπο υποστήριξης; Ξέρεις κάποιον που έχει κακοποιηθεί σεξουαλικά και αναρωτιέσαι πώς μπορείς να βοηθήσεις;

Στη Γραμμή μπορείτε να πάρετε πληροφορίες σχετικά με το πώς η σεξουαλική κακοποίηση επιδρά στη ζωή του ατόμου που αγαπάτε. Επίσης μπορείτε να πάρετε πληροφορίες για την ψυχολογική και νομική υποστήριξη του ανθρώπου που ενδιαφέρεστε.

Ενδιαφέρεσαι για τον εαυτό σου;

Μήπως σε απασχολούν έντονα κάποιες σκέψεις με σεξουαλικό περιεχόμενο ή σε προβληματίζει κάτι από τη σεξουαλική σου συμπεριφορά; Μήπως σου έχουν πεί ότι η σεξουαλική σου συμπεριφορά ενοχλεί ή βλάπτει τους γύρω σου;

Αν ανησυχείτε για τις σκέψεις ή τη σεξουαλική συμπεριφορά σας, οι σύμβουλοί μας είναι διαθέσιμοι να συζητήσουν τις ανησυχίες σας μαζί σας και μπορούν να σας προσφέρουν εχέμυθη συμβουλευτική και καθοδήγηση σχετικά με το τι πρέπει να κάνετε.

Είσαι επαγγελματίας;

*Εργάζεσαι σε κοινωνικές υπηρεσίες με υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης;
Έρχεσαι σε επαφή με σεξουαλικά κακοποιημένα παιδιά; Θεωρείς ότι οι υποθέσεις
σεξουαλικής κακοποίησης είναι ιδιαίτερα δύσκολες να τις αντιμετωπίσεις;*

Στο Κέντρο θα ενημερωθείτε πώς θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε τα προγράμματα και τις υπηρεσίες μας για δική σας διευκόλυνση.

* Η τηλεφωνική και ηλεκτρονική υπηρεσία μας προσφέρει απόρρητη συμβουλευτική σε άτομα που δε θέλουν να αποκαλύψουν την ταυτότητά τους. Όταν όμως οι πληροφορίες δείχνουν ότι ένα παιδί βρίσκεται σε κίνδυνο ή ότι ένας ενήλικας έχει πράξει αδίκημα εναντίον ενός παιδιού, αυτό θα αναφερθεί σύμφωνα με τις διαδικασίες παιδικής προστασίας.

Τηλεφωνική Γραμμή Ενημέρωσης

της Ελληνικής Εταιρίας Μελέτης κ Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης

για θέματα που αφορούν Σεξουαλική Κακοποίηση

210 7236200

Επίσης επικοινωνήστε μαζί μας στο info@obrela.gr

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

*ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΜΚΟ της Εκκλησίας της Ελλάδος
ΔΙΑΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΥΓΕΙΑΣ ΟΤΑ
PFIZER
SANOFI
LUNDBECK
WYETH
PLANO*

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

*SKY RADIO
NET
MedWeek*

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ
ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ**
Εριφύλης 2, 11634 Αθήνα
Τηλ. & Fax: 210 7290496, giotakos@tri.forthnet.gr,

www.obrela.gr

Ενημέρωση και Στήριξη:

210 7236200 , info@obrela.gr
